

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena instytucjonalna)

na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego

dokonanej w dniach 13 - 15 września 2014 r. przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

1. przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA
członkowie:
2. prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA,
3. pro. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA,
4. prof. dr hab. Stefan Wrzosek – ekspert PKA,
5. prof. Grygorii Monastyrski – ekspert PKA ds. międzynarodowych
6. prof. dr hab. Łucja Tomaszewicz – członek PKA, przedstawiciel pracodawców
6. mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA
7. mgr Robert Kiliańczyk – ekspert PKA, przedstawiciel doktorantów
8. Ludwika Nowak – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studentów

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego w ramach oceny instytucjonalnej odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja instytucjonalna na tym Wydziale odbyła się po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny instytucjonalnej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, nauczycielami akademickimi oraz pozostałymi pracownikami, a także studentami i doktorantami Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług oraz przedstawicielami pracodawców.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Strategia określona przez jednostkę

1.1)

Strategia Uniwersytetu Szczecińskiego została zatwierdzona Uchwałą Nr 88/2011 z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie uchwalenia Strategii Uniwersytetu Szczecińskiego na lata 2012 – 2020. W dokumencie tym zatwierdzona została jednocześnie misja Uczelni.

Natomiast Rada Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług na posiedzeniu w dniu 3 lipca 2014 r. zatwierdziła Uchwałą nr 14b/21/2014/2014 Strategię Rozwoju Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług na lata 2014 – 2020.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu i Rady Wydziału w powyższych sprawach. W posiedzeniach Senatu i RW nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni. Dokumentacja w tym zakresie jest prowadzona w sposób właściwy.

Uniwersytet Szczeciński swoją misję nadrzędną określa jako: *Jedność nauki i kształcenia*. Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług swoją misją wyraźnie wpisuje się w misję Uniwersytetu uszczegóławiając ją wokół nauk ekonomicznych. Misja Wydziału ujęta jest bowiem następująco: *Być wiodącym ośrodkiem naukowej i twórczej myśli ekonomicznej oraz kształcenia nowoczesnych kadr dla gospodarki, regionu, i Europy. Dbać o rozwój gospodarczy, intelektualny, społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem obszaru usług. Być organizacją przyjazną pracownikom, studentom i absolwentom, otwartą na współpracę z otoczeniem*. Misja ta zatem odzwierciedla zadanie jedności nauki i kształcenia w naukach ekonomicznych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru usług co podkreśla fundamentalny cel i profil funkcjonowania Wydziału zawarty również w jego nazwie. Wydział w swojej strategii rozwoju do roku 2020 przyjął cele strategiczne ustalone dla Uczelni takie jak:

- podniesienie jakości badań naukowych;
- podniesienie jakości i poziomu kształcenia;
- wspieranie rozwoju kapitału intelektualnego;
- współpraca z otoczeniem;
- podniesienie sprawności i poprawa organizacji.

Cele te odnoszą się do misji Uczelni i Wydziału, jak również do jakości kształcenia. Realizacja tych celów ma trzy szczeble: strategiczny, operacyjny i działania wspomagające. Cele strategiczne są tożsame z celami strategicznymi Uczelni. Cele operacyjne opracowane zostały w zgodzie z celami operacyjnymi Uniwersytetu ale dostosowane zostały wyraźnie do poziomu i potrzeb Wydziału. Trzeci szczebel to działania wspomagające osiągnięcie celów operacyjnych uwzględniające potrzeby i możliwości Wydziału. Odnosząc się do celów bezpośrednio nawiązujących do jakości kształcenia strategia Wydziału przewiduje podjęcie odpowiednich działań zapewniających ich realizację. Paleta tych działań jest ściśle związana z celami operacyjnymi, a te z kolei są podporządkowane celom strategicznym Uczelni. Drugi cel strategiczny odnosi się do budowania wysokiej jakości kształcenia na Wydziale. Dla tego celu strategicznego zostało opracowanych osiem celów operacyjnych wraz z działaniami:

1. dostosowanie oferty kształcenia do rynku pracy, poprzez stałą współpracę z przedsiębiorcami i stworzenie bardziej elastycznych programów kształcenia;
2. poszerzenie oferty kształcenia, dzięki analizie rynku pracy i rynku edukacyjnego;
3. wzmocnienie programów kształcenia o poszukiwane przez pracodawców kompetencje, poprzez większą mobilność kształcenia, szerszy zakres współpracy międzynarodowej Wydziału oraz większą ilość zajęć praktycznych;
4. zwiększenie liczby obcokrajowców w gronie studentów, poprzez większą ofertę przedmiotów i kursów w języku obcym;
5. zwiększenie wykorzystania nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej, w tym Service Inter-Lab, dzięki dalszej jej rozbudowie, rozwoju informatyzacji procesu kształcenia, jak i otwartego dostępu dla studentów i pracowników;
6. wprowadzenie certyfikacji, poprzez przygotowanie specjalnej platformy, opracowanie egzaminu certyfikującego, a także działania promocyjne;
7. wzmocnienie postaw i zachowań innowacyjnych, dzięki wspieraniu wszelkich inicjatyw studentów;

8. rozwój kompetencji pracowników, dzięki umożliwieniu im uczestnictwa w kursach, szkoleniach, sympozjach, seminariach oraz studiach podyplomowych, a także stałej ich ocenie.

Zatem jest bardzo wyraźna zgodność zadań i celów strategicznych Wydziału z Uniwersyteckimi kierunkami rozwoju. Strategia Wydziału cele te konkretyzuje w obszarach kształcenia właściwych Wydziałowi i wyznacza odpowiednie do potrzeb studentów, słuchaczy studiów podyplomowych. Zadania odnoszące się do studiów doktoranckich zostały umieszczone w celu strategicznym: podniesienie jakości badań naukowych, w którym przewidziano takie zadania, jak wspieranie wspólnych prac magisterskich i doktorskich z podmiotami gospodarczymi. W pozostałych celach studia doktoranckie nie zostały wprost uwzględnione, choć oczywiście zadania dotyczące rozwoju i podnoszenia jakości badań naukowych będą służyć również studiom III stopnia. Trzeba zauważyć, że podjęte działania Wydziału w zakresie złożenia wniosku do CK o uprawnienia doktorskie w dyscyplinie nauki o zarządzaniu potwierdzają, iż w działaniach strategicznych studia III stopnia są w polu widzenia władz Wydziału. Jednak zdaniem Zespołu oceniającego w strategii, w procesie monitorowania jej realizacji powinno się w większym stopniu uwzględnić działania na rzecz doskonalenia kształcenia na studiach III stopnia. W działaniach na rzecz podnoszenia jakości poziomu kształcenia akcentuje się pełniejsze dostosowanie absolwenta do oczekiwań rynku pracy, certyfikowanie różnych właściwych dla studiowanych kierunków umiejętności, internacjonalizację kształcenia. Towarzyszyć ma temu elastyczność programu kształcenia, tworzenie warunków dla mobilności kadry i studentów. Spotkanie z kadrami akademicką potwierdziło świadomość celów strategicznych Wydziału i konieczność ich realizacji dla dalszego rozwoju. Widoczna jest całkowita zbieżność celów strategicznych Wydziału z celami strategicznymi Uczelni, w tym w szczególności w zakresie: podniesienia poziomu badań naukowych, podniesienie jakości i poziomu kształcenia. Zdaniem Zespołu oceniającego warto, przy kolejnej aktualizacji strategii poszerzyć zadania operacyjne, w szczególności w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na studiach I, II i III stopnia dotyczące internacjonalizacji procesu dydaktycznego.

1.2)

Koncepcja kształcenia na wizytowanym Wydziale jest opracowana dla wszystkich stopni i poziomów oraz form kształcenia, a więc dla studiów I, II i III stopnia, w tym studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz studiów podyplomowych. Prowadzone studia doktoranckie w zakresie ekonomii i finansów pozostają w ścisłej zależności z dyscyplinami i dziedziną nauk, w której Wydział ma uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia oraz stopnia naukowego doktora w dyscyplinie finanse. Paleta studiów podyplomowych skupiona jest w tematyce związanej z prowadzonymi kierunkami studiów. Oferta kształcenia na studiach I i II stopnia jest interesująca, bo obejmuje takie kierunki jak ekonomia, zarządzanie, finanse i rachunkowość, logistyka, a także prowadzone wspólnie z innym Wydziałem kierunek turystyka i rekreacja. Wszystkie kierunki oferują specjalności, a zatem rozszerzają ofertę kierunkową. Zatem kandydat ma szeroką i zróżnicowaną ofertę kształcenia. Oferta ta jest ściśle powiązana z zakresem prowadzonych badań naukowych w takich dyscyplinach i subdyscyplinach jak ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, logistyka, turystyka. Trzeba szczególnie podkreślić duże zainteresowanie kandydatów kierunkiem logistyka, co wyrasta z wieloletnich i najlepszych tradycji Wydziału, który został powołany właśnie jako Wydział zorientowany dydaktycznie i naukowo na ekonomikę transportu. Koncepcja kształcenia oparta jest na zasadach Krajowych Ram Kwalifikacji. Cele strategiczne, które odnoszą się do podnoszenia jakości badań naukowych oraz jakości kształcenia integrują te dwa obszary działania Wydziału, co zapewnia wzajemne wspomaganie, sprzyjające podnoszeniu ich jakości. Koncepcja kształcenia dotycząca studiów

I i II stopnia opiera się na ogólnoakadmicznym profilu kształcenia, nie gubiąc jednak z pola widzenia troski o dostosowanie absolwenta wszystkich kierunków do oczekiwań rynku pracy. Stąd na Wydziale jest daleko rozwinięta współpraca z przedstawicielami przedsiębiorstw i instytucji, co potwierdziło spotkanie Zespołu z pracodawcami. Działania władz Wydziału zorientowane są na zapewnienie nowoczesnej bazy edukacyjnej tworzącej z jednej strony warunki dla zdobywania zakładanych umiejętności przez studentów, a z drugiej strony do wykorzystywania nowoczesnej wiedzy w rozwiązywaniu problemów za pomocą narzędzi informatycznych. Innowacyjne laboratorium Interlab-Centrum Technologii i Innowacji to laboratorium dla kształcenia studentów I i II stopnia, ale również dla doktorantów-uczestników studiów doktoranckich studiów III stopnia, jak i słuchaczy studiów podyplomowych.

1.3)

Strategia Wydziału wyznacza słabe i silne strony, które pozwalają identyfikować pozycję Uczelni i Wydziału na rynku edukacyjnym Pomorza Zachodniego i kraju. W raporcie samooceny przedstawiono ogólne informacje dotyczące pozycji naukowej jednostki, uprawnień akademickich a następnie tendencje w kształtowaniu się liczby studentów i uczestników studiów III stopnia oraz słuchaczy studiów podyplomowych. Omawiając spadek liczby studentów, w szczególności na studiach odpłatnych wszystkich form i poziomów Wydział upatruje przyczyny w spadku zainteresowania studiami odpłatnymi. Wydział podejmuje działania w celu podniesienia swojej pozycji naukowej poprzez wystąpienie do CK o uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, aby oferta dla studiów III stopnia była bardziej kompleksowa w dziedzinie nauk ekonomicznych. Spotkanie z kadrą akademicką pokazało, że kierownicy katedr i pracownicy są zdeterminowani do mobilizowania pracowników w celu podniesienia kategorii naukowej Wydziału.

Natomiast rozmowa z władzami Wydziału pozwala stwierdzić, iż Dziekan i Prodziekan identyfikują pozycję konkurencyjną Wydziału wskazując ośrodki akademickie Szczecina, które stanowią największą konkurencję w zakresie studiów I i II stopnia. W opinii Zespołu oceniającego istotną przewagą konkurencyjną Wydziału jest jego specjalizacja programowa zorientowana na usługi. Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług specjalizuje się w kształceniu w ekonomii oraz zarządzaniu w kontekście usług, a także posiada specjalizację transportową i logistyczną, co związane jest z tradycją Wydziału. Jeżeli nałożyć na to założenia strategiczne Szczecina i regionu, który jest Centrum Usług w wymiarze regionalnym, ale i w sektorze transportowym na poziomie krajowym, to specjalizacja Wydziału w zakresie usług, w tym usług opartych na wiedzy, powinna być szczególnie rozwijana.

1.4)

Przeprowadzone podczas wizytacji spotkania z kadrą akademicką, studentami, doktorantami i pracodawcami pozwalają stwierdzić, że Wydział współpracuje z interesariuszami wewnętrznymi jak i zewnętrznymi w zakresie budowania kultury jakości kształcenia. Strategia Wydziału wyznaczająca kierunki jego rozwoju opracowana została przez zespół 8 osobowy pod przewodnictwem jednego z prodziekanów. Strategia przeszła szczeble konsultacyjne i została zatwierdzona na posiedzeniu Rady Wydziału przy udziale 43 głosów akceptujących, co stanowiło 80% uprawnionych do głosowania. W obradach tych brali udział studenci i doktoranci, pracownicy administracji i nauczyciele akademicy, którzy mogli w dyskusji przedstawić swoją opinię. Spotkanie z kadrą akademicką potwierdziło, iż pracownicy znają misję Wydziału i w pełni ją akceptują w swoich działaniach. Kierownicy Katedr, którzy zabierali głos w dyskusji na spotkaniu z Zespołem oceniającym wskazywali

dalsze kierunki działania, zarówno swoich katedr, jak i Wydziału, przywoływali doświadczenia innych krajów, z którymi to ośrodkami akademickimi współpracują. Samorząd Studencki był zaangażowany w opiniowaniu strategii. Spotkanie z Zespołem ds. Jakości Kształcenia potwierdziło z kolei, iż zespół ten aktywnie uczestniczy w budowaniu kultury jakości kształcenia. Przewodniczący Samorządu wypowiedział się na spotkaniu Zespołu ds. jakości, iż opinie studentów są brane pod uwagę i że studenci zgłaszają swoje opinie również na cyklicznych spotkaniach z Dziekanem Wydziału, jak i na posiedzeniach Rad Wydziału i Komisji ds. Jakości Kształcenia. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma charakter już wieloletni i trwałe. Współpraca ta ma też ramy formalne w postaci funkcjonowania Rady Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia. Organ zrzesza przedstawicieli przedsiębiorstw, organów samorządu terytorialnego i instytucji. W skład Rady Konsultacyjnej wchodzi przedstawiciele 19 firm w tym: Automatika Sp. z o. o., Koncept Sp. z o. o., Lepszy Projekt s.c., Remech Sp. z o. o., Transtech Sp. z o. o., Grupa Azoty Zakłady Chemiczne Police SA, Bilfinger Crist Offshore Sp z o.o., Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, ZUS w Szczecinie, WUP w Szczecinie. Działania Rady Konsultacyjnej w ramach kształtowania ofert kształcenia w wizytowanej Jednostce, w tym w określaniu i ocenie efektów kształcenia, scharakteryzowane są w p. 2b i po części w p. 6.4.

Spotkanie z przedstawicielami pracodawców potwierdziło aktywny ich udział w budowaniu kultury jakości kształcenia. Formy współpracy opierają się na organizacji praktyk zawodowych, staży, wspólnym prowadzeniu niektórych zajęć przez przedstawiciela Uczelni i firmy, a także na konsultacjach, w których poruszono problemy określenia sylwetki absolwenta prowadzonych kierunków studiów, efektów kształcenia, wymieniano informacje o bieżących wydarzeniach w obszarze praktyki biznesu. Członkowie Rady Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia doradzają i wspierają merytorycznie całokształt rozwoju dydaktycznego, oraz także naukowego Uczelni. Tematyka posiedzeń Rady Konsultacyjnej (podczas wizytacji przedstawione zostały protokoły ze spotkań od roku 2013) pokazała, iż na spotkaniach tych były również dyskutowane zadania, które Wydział wprowadził do strategii rozwoju jak np. problem potrzeb rynku pracy w zakresie szkoleń, kursów, studiów podyplomowych. Współpraca z interesariuszami tworzy dodatkowe możliwości dla wykorzystania nowoczesnego laboratorium Inter-Lab -Centrum Transferu Wiedzy i Innowacji dla Sektora Usług w doskonaleniu jakości kształcenia.

Udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w kształtowaniu oferty kształcenia oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia jest możliwy dzięki podpisanym umowom i listom intencyjnym z przedsiębiorcami i instytucjami wspomagającymi proces kształcenia.

Uczelnia poszukując sposobów włączenia elementów praktycznego kształcenia do procesu budowania wysokiej kultury kształcenia praktycznego i przygotowania studentów do wejścia na rynek pracy wykorzystwała możliwości jakie daje współpraca z interesariuszami – przedstawicielami rynku pracy w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki. Dotyczy to przede wszystkim organizacji praktyk i staży oraz warsztatów i szkoleń realizowanych w projekcie „UNIwersytet Szczeciński – Lider przyszłości”.

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego to jeden z 13 Wydziałów Uczelni, którego studenci stanowią 11,6% ogółu wszystkich studentów Uczelni, 9,2% ogółu uczestników studiów doktoranckich oraz 11,3% słuchaczy studiów podyplomowych. Studenci studiów stacjonarnych I i II stopnia stanowią 12,4% ogółu tych studentów Uczelni, zaś studenci studiów stacjonarnych Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług stanowią 82,9% ogółu studentów tego Wydziału.

W ostatnich pięciu latach obserwuje się spadek liczby studentów na tym Wydziale, który wyniósł ok. 48,5%.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów Podyplomowych	
	Uczelni	Jednostki	Uczelni	Jednostki	Uczelni	Jednostki
studia stacjonarne	13938	1726	360	36		
studia niestacjonarne	4012	355	140	10		
RAZEM:	17950	2081	500	46	1508	170

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego – wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Strategia rozwoju Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług jest w pełni zbieżna z misją Uczelni i jej strategią rozwoju na lata 2014-2020. Strategia uwzględnia politykę jakości kształcenia oraz zawiera cele strategiczne i operacyjne zorientowane na doskonalenie jakości kształcenia.

1.2) Koncepcja kształcenia opracowana dla studiów I i II stopnia oraz studiów doktoranckich i podyplomowych jest spójna z celami strategicznymi, w tym w szczególności odnoszącymi się do podnoszenia jakości kształcenia oraz badań naukowych.

1.3) Wydział określił swoją pozycję na rynku edukacyjnym Pomorza Zachodniego i kraju uznając swoje przewagi i znaczenie jakości kształcenia.

1.4) Interesariusze wewnętrzni, to jest kadra i studenci, aktywnie uczestniczą w budowaniu kultury jakości kształcenia. Interesariusze zewnętrzni od wielu lat współpracują z Uczelnią w zakresie doskonalenia jakości kształcenia. Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług z dużym zaangażowaniem realizuje swoje cele w sferze oferty edukacyjnej i tworzenia wysokiej kultury kształcenia praktycznego przy pełnym udziale przedstawicieli praktyki gospodarczej. Pozyskane dodatkowo ze źródeł zewnętrznych środki na realizację tych celów pozwalają na rozwinięcie różnych form bezpośredniej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym przy tworzeniu koncepcji kształcenia odpowiednio do potrzeb praktyki gospodarczej

Kryterium 2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

2.1)

Uczelniany system zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje na podstawie Uchwały nr 90/2011 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 24 listopada 2011 roku w

sprawie *Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim*, natomiast Uchwała Rady Wydziału nr 11/22/2011/2012 z 15 marca 2012 roku wprowadza Wydziałowy System Jakości Kształcenia. Opis przyjętego systemu zawiera 21 procedur, a w wersji zmodyfikowanej w roku 2014 - 20 procedur.

Nad realizacją wprowadzonych procedur czuwa między innymi Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia. W skład Zespołu włączony został przedstawiciel środowiska doktorantów. Modyfikacja systemu nastąpiła 3 lipca 2014 r. Uchwałą Rady Wydziału nr 14a/21/2013/2014. Wprowadzono między innymi harmonogram realizacji procedur Wydziałowego Systemu Jakości kształcenia. W założeniach Wydziałowego Systemu Jakości Kształcenia włączono także misję i strategię Wydziału. Wydziałowy Zespół sporządza raporty, dotyczące realizacji poszczególnych procedur (szerszy opis zawarty jest w punkcie 2.2).

Na Wydziale funkcjonują Zespoły, powołane Zarządzeniem Dziekana nr 1/2013 z dnia 17 września 2013 roku w sprawie *powołania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz Zespołów Kierunkowych na rok akademicki 2013/2014*. W skład każdego *Zespołu Kierunkowego* wchodzi przedstawiciele nauczycieli i studentów, którzy aktywnie uczestniczą w pracach poszczególnych Zespołów. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż studenci mają możliwość rozmowy z członkami tych Zespołów, a ich uwagi i opinie są respektowane.

Nad odpowiednią jakością kształcenia na studiach III stopnia czuwa również Kierownik Studiów Doktoranckich, który przedstawia na bieżąco uwagi co do funkcjonowania studiów. Przewodniczący Wydziałowego Samorządu Doktorantów odbywa regularne spotkania z odpowiednim Prodziekanem oraz Kierownikiem Studiów Doktoranckich, podczas których wymieniane są uwagi i sugestie dotyczące realizowanych studiów III stopnia. Obecnie funkcjonujące procedury oraz wdrożona praktyka, zapewniają doktorantom realny wpływ na decyzje podejmowane w ramach systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Pozytywnie należy ocenić, iż Wydział zapewnienia odpowiedni udziału środowiska studenckiego i doktoranckiego w podejmowaniu decyzji dotyczących jakości kształcenia.

2.2)

Uchwała Rady Wydziału nr 11/22/2011/2012 z 15 marca 2012 r. wprowadza *Wydziałowy System Jakości Kształcenia*. Modyfikacja systemu nastąpiła, jak już wspomniano wyżej, 3 lipca 2014 r. Uchwałą Rady Wydziału nr 14a/21/2013/2014. *Wydziałowy System Jakości Kształcenia* przedstawia spójny opis 20 procedur jakości skupionych w pięciu następujących obszarach:

OBSZAR I. OPRACOWANIE, OKRESOWY PRZEGLĄD I DOSKONALENIE PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA

- 1.1. Opracowanie opisu efektów kształcenia dla kierunku.
- 1.2. Opracowanie opisów modułów dla kierunku (sylabusy).
- 1.3. Analiza programu studiów (na kierunku).

OBSZAR II. WARUNKI I TRYB REKRUTACJI NA STUDIA

- 2.1. Analiza dostępności informacji o ofercie dydaktycznej Uczelni i warunkach rekrutacji, formach promocji i ich skuteczności.
- 2.2. Analiza warunków i trybu rekrutacji z obowiązującymi przepisami i przyjętymi zasadami.

OBSZAR III. ORGANIZACJA I PROWADZENIE ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

- 3.1. Ocena organizacji procesu kształcenia.
- 3.2. Analiza tematów prac dyplomowych.
- 3.3. Komunikacja ze studentem w zakresie realizacji procesu kształcenia.

3.4. Ocena mobilności studentów oraz pracowników w skali krajowej i międzynarodowej.

3.5. Realizacja i monitorowanie praktyk.

OBSZAR IV. OCENA WARUNKÓW REALIZACJI PROCESU KSZTAŁCENIA

4.1. Analiza wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji Zespołu nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów.

4.2. Ocena infrastrukturalnych warunków studiowania.

4.3. Ocena prowadzenia badań naukowych.

4.4. Okresowa ocena kadry dydaktycznej.

4.5. Ankietywanie pracowników.

OBSZAR V. WERYFIKACJA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

5.1. Analiza metod weryfikacji wiedzy studentów.

5.2. Analiza wystawianych ocen.

5.3. Dopasowanie procesu kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

5.4. Przegląd opinii absolwentów.

5.5. Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia.

Wszystkie procedury posiadają następującą strukturę budowy:

1. Nazwa procedury.

2. Cel procedury.

3. Zakres procedury.

4. Opis postępowania – ze wskazaniem działań.

5. Osoby realizujące.

6. Osoby sprawdzające i opiniujące.

7. Osoby zatwierdzające.

8. Składniki procedury. Zbiór wzorów: raportów, sprawozdań, dokumentów.

Powyższa struktura ma charakter funkcjonalny, a zestaw wzorów dokumentów, sprawozdań i raportów z wykonania procedury gwarantuje, że wskazane działania i osoby je realizujące wykonają w pełni przewidziany cel i zakres każdej procedury. Szczegółowy dla niektórych procedur „Opis postępowania” zapewnia jej pełną realizację. Przygotowane procedury należy ocenić wysoko. Mają one charakter w wielu przypadkach uniwersalny i mogą stanowić dobry wzór do ich wprowadzenia na pozostałych Wydziałach Uniwersytetu.

Do Raportu Samooceny zostały dołączone sprawozdania z realizacji procedur za rok 2012/2013, a w czasie wizytacji (wrzesień 2014) Zespół Oceniający otrzymał sprawozdania z realizacji procedur za rok akademicki 2013/2014. Część tych sprawozdań nie miała charakteru wersji ostatecznej, ponieważ część informacji, np. z sesji poprawkowej czy dokończenia procesu dyplomowania, jeszcze się nie zakończyła. Przedłożona dokumentacja miała charakter pełny, ponieważ oprócz sprawozdań zawierała: protokoły z posiedzeń komisji (zespołów) wraz z listami obecności.

a)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 10 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić realizację efektów kształcenia:

3.1. Ocena organizacji procesu kształcenia.

3.2. Analiza tematów prac dyplomowych.

3.3. Komunikacja ze studentem w zakresie realizacji procesu kształcenia.

3.4. Ocena mobilności studentów oraz pracowników w skali krajowej i międzynarodowej.

3.5. Realizacja i monitorowanie praktyk.

5.1. Analiza metod weryfikacji wiedzy studentów.

5.2. Analiza wystawianych ocen.

- 5.3. Dopasowanie procesu kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.
- 5.4. Przegląd opinii absolwentów.
- 5.5. Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia.

Raporty z realizacji procedur posiadają identyczną strukturę, składająca się z następujących części:

1. Nazwa Raportu z realizacji procedury.
2. Cel procedury.
3. Opis stanu aktualnego.
4. Wnioski i rekomendacje.
5. Załączniki

Wnioski i rekomendacje mają w części charakter ogólny, gdzie rekomendacjami są propozycje modyfikacji zarządzeń Dziekana czy uchwał Rady Wydziału. Szczegółowe wnioski i rekomendacje dotyczą poszczególnych kierunków studiów, specjalności, a nawet przedmiotów. Zakres wykonanych prac i płynących stąd wniosków świadczy o celowości wszystkich wykonanych procedur jakości kształcenia.

b)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 8 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia:

- 1.1. Opracowanie opisu efektów kształcenia dla kierunku.
- 1.2. Opracowanie opisów modułów dla kierunku (sylabusy).
- 1.3. Analiza programu studiów (na kierunku).
- 3.2. Analiza tematów prac dyplomowych.
- 3.5. Realizacja i monitorowanie praktyk.
- 5.3. Dopasowanie procesu kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.
- 5.4. Przegląd opinii absolwentów.
- 5.5. Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia.

Część sprawozdań ma charakter ogólny, ale można znaleźć elementy związane z rolą pracodawców, rynku pracy, a także opinią absolwentów. Sprawozdania mają charakter wniosków i zaleceń wynikających ze spotkań. Do każdego protokołu spotkań dołączona jest lista obecności.

Jak wspomniano, udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w kształtowaniu efektów kształcenia jest możliwy przede wszystkim dzięki Radzie Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia.

Protokoły ze spotkań Rady zostały przedstawione do wglądu podczas wizytacji. Wynika z nich, że na posiedzeniach Rady, przedstawiciele pracodawców dają cenne wskazówki dotyczące efektów kształcenia i koncepcji programów kształcenia oraz prowadzonych, na wizytowanym Wydziale, kierunków studiów, a także efektów kształcenia i realizacji praktyk studenckich. Przedstawiciele pracodawców podkreślają między innymi ogromne znaczenie dla realizacji efektów kształcenia przedmiotów praktycznych, do których obok takich przedmiotów, jak „ubezpieczenia i podatki”, „ocena ryzyka”, „benchmarking” zaliczają także „matematykę”. Za istotne w realizacji, ale także ocenie efektów kształcenia, widzą wprowadzenie dłuższych i odpłatnych praktyk, jako sposobu na zwiększenie efektywności i jakości pracy studentów podczas ich odbywania.

W najbliższej przyszłości podejmowane działania Akademickiego Biura Karier przyczynią się do jeszcze większego udziału przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia. Akademickie Biuro Karier US przygotowuje się bowiem do

realizacji kompleksowego badania wśród pracodawców. We współpracy z Pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia opracowany został formularz ankiety. Badanie zostanie przeprowadzone w październiku 2014 r. - po zakończeniu większości staży i praktyk realizowanych przez beneficjentów projektu „UNIwersytet Szczeciński - Lider przyszłości”. Ankieta zostanie skierowana do pracodawców, z którymi ABK US współpracuje, gdyż w większości są to firmy i instytucje zatrudniające absolwentów Uniwersytetu Szczecińskiego lub/oraz mające bezpośredni kontakt ze studentami podczas praktyk i staży. Warto dodać, że w ramach wspomnianego projektu do tej pory przedstawiciele firm współpracujących z Akademickim Biurem Karier US w zakresie organizacji praktyk i staży dla studentów przedstawiają swoje opinie m.in. na temat przygotowania zawodowego studentów oraz braków kompetencyjnych. Okazją do wymiany opinii, w tym zakresie jest również coroczne spotkanie pracodawców, praktykantów i stażystów organizowane przez ABK US. W spotkaniu bierze udział także przedstawiciel władz Uczelni odpowiedzialny za jakość kształcenia.

W ramach przyjętego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w obszarze V. Weryfikacja Założonych Efektów Kształcenia przygotowano pięć procedur. Wśród nich procedura 5.5 - Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia. Podstawą do realizacji tych procedur będą między innymi ankiety przeprowadzone wśród absolwentów Wydziału, w tym także doktorantów. Jak dotąd nie zrealizowano procedury 5.5, gdyż wymaga ona wyników realizacji poprzedzających ją procedur, które obecnie są sukcesywnie wdrażane. Według informacji przekazanej ZO przez Kierownika Studiów Doktoranckich Wydział przygotowuje się do oceny punktacji ECTS oraz Efektów Kształcenia na studiach III stopnia. Obecnie funkcjonująca punktacja ECTS oraz opis Efektów Kształcenia są znane doktorantom (dostępne m.in. w sylabusach i uchwałach dotyczących programów studiów) i oceniane przez nich pozytywnie. Bieżącą ocenę realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia zapewniają sprawozdania zawierające informacje zarówno o postępach w pracy badawczej, opublikowanych pracach, ale również przedstawiające przebieg studiów i uzyskiwane oceny. Egzaminy z przedmiotów wiodących przeprowadzane są w formie ustnej. Prowadzone są również hospitacje zajęć prowadzonych przez doktorantów.

c)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 3 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić realizację zadań związanych z monitorowaniem losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy:

3.5. Realizacja i monitorowanie praktyk.

5.3. Dopasowanie procesu kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

5.4. Przegląd opinii absolwentów.

Wspomniana wyżej Rada Konsultacyjna ds. Programów Kształcenia – jak to wynika z protokołów jej posiedzeń – za stałe narzędzie weryfikacji efektów kształcenia uznała gromadzenie informacji o losach absolwentów wizytowanego Wydziału. Badania losów absolwentów prowadzone są przez ABK US zgodnie z Uchwałą nr 90/2011 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim. Procedurę badania także reguluje dokument Zarządzenie Nr 23/2013 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Szczecińskiego.

Wśród respondentów z Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług (80 osób), najliczniejszą grupę stanowili absolwenci logistyki (30 osób), turystyki i rekreacji (16) oraz finansów i rachunkowości (15).

Absolwenci tych kierunków studiów należą do tych, którzy w przeważającej większości odpowiedzieli, że analizując wybór z perspektywy czasu, wybraliby ten sam kierunek studiów (w szczególności dotyczy to kierunku finanse i rachunkowość).

Podczas wizytacji Jednostka przedstawiła obszerny raport z przeprowadzonego badania w ramach edycji „Monitorowanie Karier Zawodowych Absolwentów”. Badanie objęło absolwentów Wydziału po sześciu miesiącach od ukończenia studiów I i II stopnia. Należy zaznaczyć, że monitorowanie losów absolwentów, podobnie jak pracodawców, należy do systemowych działań w ramach Wydziałowego WSZJK, które uregulowano Zarządzeniem Rektora Nr 23/2013. Na udział w badaniu zgodę wyraziło ponad 20% absolwentów wizytowanej jednostki. Przeprowadzone zostało techniką internetową CAWI. Prawie połowa z nich odesłała zwrótnie ankiety. Zespół Oceniający zapoznał się z obszernym Raportem Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług US z tego badania. Obejmuje on założenia metodologiczne, wyniki badania wraz z wnioskami. Są to wyniki będące cennym źródłem informacji dla podnoszenia jakości kształcenia w wizytowanej Jednostce.

d)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 11 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić realizację zadań związanych z monitorowaniem i okresowymi przeglądami programów kształcenia:

- 1.2. Opracowanie opisów modułów dla kierunku (sylabusy).
- 1.3. Analiza programu studiów (na kierunku).
- 3.2. Analiza tematów prac dyplomowych.
- 3.3. Komunikacja ze studentem w zakresie realizacji procesu kształcenia.
- 3.5. Realizacja i monitorowanie praktyk.
- 4.1. Analiza wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji Zespołu nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów.
- 4.2. Ocena infrastrukturalnych warunków studiowania.
- 4.5. Ankietowanie pracowników.
- 5.2. Analiza wystawianych ocen.
- 5.3. Dopasowanie procesu kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.
- 5.5. Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia.

Efekty działań związane z monitorowaniem i okresowymi przeglądami programów kształcenia znajdują się w corocznie opracowywanych sylabusach dla przedmiotu, gdzie wykładowca ma obowiązek aktualizacji treści i zbioru zalecanej literatury zgodnie z trendami w nauce. Ważnym elementem tych procedur jest proponowanie nowych specjalności i przedmiotów do istniejących programów kształcenia, a także propozycje usunięcia z listy oferowanych specjalności dla kandydatów na studia.

W realizacji tych wskazanych 11 procedur jakości zaangażowana jest cała społeczność akademicka, a płynące z nich wnioski są podstawą dyskusji na posiedzeniach zespołów kierunkowych, a także Rady Wydziału.

e)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 12 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz metody weryfikacji efektów kształcenia:

- 1.2. Opracowanie opisów modułów dla kierunku (sylabusy).
- 1.3. Analiza programu studiów (na kierunku).
- 3.1. Ocena organizacji procesu kształcenia.

- 3.2. Analiza tematów prac dyplomowych.
- 3.3. Komunikacja ze studentem w zakresie realizacji procesu kształcenia.
- 3.4. Ocena mobilności studentów oraz pracowników w skali krajowej i międzynarodowej.
- 3.5. Realizacja i monitorowanie praktyk.
- 4.2. Ocena infrastrukturalnych warunków studiowania.
- 4.5. Ankietowanie pracowników.
- 5.1. Analiza metod weryfikacji wiedzy studentów.
- 5.2. Analiza wystawianych ocen.
- 5.5. Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia.

Zasady oceniania studentów reguluje Regulamin Studiów, a dodatkowo Regulamin Praktyk czy procedury dyplomowania, które uszczegóławiają system oceniania. Realizacja tych zasad jest także elementem wskazanych wyżej 12 procedur. Zalecenia i rekomendacje płynące z tych procedur wskazują na troskę podwyższania jakości kształcenia, np. zmiany w systemie zaliczania praktyk czy uszczegółowiane sylabusów o sposoby egzaminowania, zaliczania, wykonywania projektów czy referatów.

Przyjęte na studiach doktoranckich zasady oceniania są przejrzyste i zrozumiałe dla doktorantów. Szczegółowe informacje dostępne są dla nich w połączeniu z sylabusami zajęć. O zasadach oceniania doktoranci informowani są na początku danych zajęć dydaktycznych. Do weryfikacji stosowanego przez prowadzących systemu oceniania zobowiązany jest Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia, a jedną z dostępnych dróg jest ankieta przeprowadzana wśród doktorantów. Sprawdza ona między innymi stopień informowania doktorantów o formie zaliczenia oraz zakładanych efektach kształcenia (sylabusy) przez prowadzących zajęcia. Dodatkowo doktoranci podlegają okresowej ocenie na podstawie sporządzanych sprawozdań i opinii opiekuna naukowego/promotora.

Wizytowana Jednostka nie wprowadziła procedur umożliwiających studentom ocenę zasad systemu oceniania studentów. Zaleca się zatem uzupełnienie funkcjonujących procedur o postępowania umożliwiające studentom ocenę systemu oceniania studentów. Wskazane działania pozwolą na obiektywizację wskazanych procesów, co jest ważne z punktu widzenia oceny studenckiej.

f)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 7 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej:

- 3.2. Analiza tematów prac dyplomowych.
- 3.3. Komunikacja ze studentem w zakresie realizacji procesu kształcenia.
- 3.4. Ocena mobilności studentów oraz pracowników w skali krajowej i międzynarodowej.
- 4.1. Analiza wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji Zespołu nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów.
- 4.3. Ocena prowadzenia badań naukowych.
- 4.4. Okresowa ocena kadry dydaktycznej.
- 4.5. Ankietowanie pracowników.

W ramach powyższej oceny funkcjonują tradycyjne metody oceny, do których zaliczyć należy: okresową ocenę pracownika, hospitację zajęć czy ankiety studenckie. Analiza sprawozdań ze wskazanych 7 procedur, gdzie część ma charakter sprawozdań

katedralnych, np. listy publikacji, referatów, itp. pozwalają na postawienie wniosków i rekomendacji w tym punkcie.

Funkcjonujący na wizytowanym Wydziale system ankietyzacji, obejmuje od roku akademickiego 2013/2014, także doktorantów i realizowane zajęcia na studiach III stopnia. W ramach ankiety doktoranci dokonują oceny realizacji przedmiotów przewidzianych programem studiów doktoranckich oraz prowadzących dane zajęcia. Doktoranci w obecnie funkcjonującym wzorze kwestionariusza ankietowego nie dokonują oceny infrastruktury oraz obsługi administracyjnej na studiach III stopnia. Z powodu niewielkiej liczebności doktorantów oraz krótkiego okresu przeprowadzania procesu ankietyzacji, trudno jednoznacznie ocenić skuteczność prowadzonego procesu ankietyzacji. Zapewniona jest anonimowość procesu ankietyzacji, a wyniki są przedstawiane w formie raportu. Mają do niego dostęp między innymi członkowie Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia, którego członkiem jest przedstawiciel doktorantów. O wiele większe znaczenie ma bezpośredni kontakt doktorantów z przedstawicielami Władz Wydziału, w tym aktywne uczestnictwo przedstawicielki Samorządu Doktorantów w odpowiednich organach Wydziałowych.

Uchwała nr 59/2013 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 maja 2013 roku w sprawie *badania ankietowych w Uniwersytecie Szczecińskim* określa zasady i tryb przeprowadzania ankiet wśród studentów wizytowanej Jednostki. Założenia procesu ankietyzacji są zrozumiałe i powszechnie dostępne dla środowiska studenckiego. Ankiety funkcjonują w formie elektronicznej (z wykorzystaniem systemu radiowego) i są anonimowe, co wpływa na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa studentów w kontekście formułowania opinii. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, iż kwestionariusz ankiety oraz wykorzystanie systemu radiowego uniemożliwiają zawarcie dodatkowych uwag przez studentów. System oceny jakości kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne jest powszechny i odbywa się cyklicznie (dwa razy w roku). Brak jest konsultacji pytań i zagadnień zawartych w kwestionariuszu ankiety z Samorządem Studentów. Wydział nie publikuje wyników badania ankietowego na stronie Internetowej Jednostki. Studenci wizytowanego Wydziału wskazali, iż mają możliwość uczestnictwa w otwartych spotkaniach z Dziekanem, podczas których są poruszane tematy dotyczące procesu ankietyzacji. Według ich opinii wskazana forma informacji dotycząca procesu ankietyzacji jest odpowiednia i wystarczająca.

Po zakończeniu procesu ankietyzacji Zespoły Kierunkowe ds. Jakości i Programów Kształcenia sporządzają raport zawierający analizę i propozycje działań naprawczych. Następnie jest tworzony raport końcowy przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia. Uczelniany Zespół otrzymuje zbiorczy raport, który zatwierdza prorektor ds. kształcenia. Indywidualne wyniki ankiet są przekazywane wykładowcom, doktorantom oraz Władzom Dziekańskim. Istotne jest, że są one brane pod uwagę w okresowej ocenie nauczycieli akademickich (po przekroczeniu progu reprezentatywności).

Badania ankietowe obejmują również studia podyplomowe. Dla uzyskania opinii na temat jakości kształcenia prowadzona jest ewaluacja każdej edycji studiów podyplomowych. Obejmuje ona anonimową ankietę oceniającą wykładowców oraz przeprowadzane cyklicznie rozmowy kierownika studiów podyplomowych ze słuchaczami. Przedmiotem weryfikacji są w szczególności kwestie przydatności przedmiotów i opinii na temat nauczycieli.

Środowisko studenckie Jednostki ma zapewnione uczestnictwo w Wewnętrznym Systemie Jakości Kształcenia głównie poprzez udział w procesie ankietyzacji dotyczącej nauczycieli akademickich. Ważne we wskazanym procesie jest aktywny udział przedstawicieli studentów w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia, Kierunkowych Zespołów oraz Rady Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług. Wskazane postępowania obejmują studia I i II stopnia oraz dotyczą wszystkich studentów i nauczycieli akademickich, co świadczy o powszechnym charakterze przyjętych założeń.

Zastrzeżenia budzi jednak fakt, że Samorząd Studencki nie jest uwzględniany we wszystkich etapach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Działania dotyczące zapewniania jakości kształcenia na Wydziale uwzględniają czynniki takie, jak dobór procedur oraz informacja zwrotna skierowana do studentów, mające istotny wpływ na jakość kształcenia z punktu widzenia oceny studenckiej.

g)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 3 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić poziom naukowy jednostki:

- 4.1. Analiza wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji Zespołu nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów.
- 4.3. Ocena prowadzenia badań naukowych.
- 4.4. Okresowa ocena kadry dydaktycznej.

Ocena poziomu naukowego jednostki wykonana została przez KEJN, tzw. parametryzacja jednostki, w której Wydział otrzymał kategorię **B**. W krótkiej perspektywie Wydział zwiększył uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dyscyplinie finanse, co wraz z uprawnieniami nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia lokuje Wydział bardzo wysoko w gronie jednostek naukowych. Wykonywane oceny w ramach wskazanych procedur mają charakter bieżącego przeglądu dorobku naukowego pracowników i katedr.

h)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 3 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić zasoby materialne, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów:

- 3.1. Ocena organizacji procesu kształcenia.
- 3.3. Komunikacja ze studentem w zakresie realizacji procesu kształcenia.
- 4.2. Ocena infrastrukturalnych warunków studiowania.

Procedura 4.2 *Ocena infrastrukturalnych warunków studiowania* dotyczy trzech aspektów infrastrukturalnych, dla których sporządzane są raporty o stanie przygotowań do nowego roku akademickiego:

- Raport dotyczący pomieszczeń dydaktycznych znajdujących się na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług, a także poza nim,
- Raport dotyczący wyposażenia dostępnego do wypożyczenia przez pracowników naukowych,
- Raport dotyczący biblioteki.

Powyższe raporty mają charakter zestawień zasobów i ich gotowości do pracy. Raport dotyczący biblioteki dotyczy nie tylko aspektów infrastrukturalnych, a także zasobów książkowych. Badanie dostępności zasobów literaturowych wskazanych w sylabusach jest objęte przez tą procedurę, ale wymaga ona uzupełnienia o wskazanie, kto podejmuje decyzje o zakupach brakujących pozycji, czy korekcie listy zalecanych pozycji.

Poza przedstawicielami doktorantów w odpowiednich organach Wydziału, doktoranci nie mają formalnej drogi zgłaszania uwag dotyczących infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Doktoranci posiadają możliwość sygnalizacji szczegółowych problemów z danego zagadnienia bezpośrednio kierownikowi studiów doktoranckich. Funkcjonujący Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia posiadający w swoim składzie doktoranta ma w zakresie swoich kompetencji monitorowanie stanu infrastruktury wizytowanej jednostki. W samej procedurze brak bezpośredniego odwołania do oceny stopnia dostosowania do potrzeb

osób z niepełnosprawnością. Nie ma też informacji o sposobie zbierania informacji dotyczących oceny dostępnej infrastruktury od doktorantów.

W Jednostce nie istnieją procedury umożliwiające studentom ocenę i weryfikację pozostałych obszarów działalności Uczelni m.in. infrastruktury, funkcjonowania Biura Karier, Dziekanatu, Biblioteki, czy wymiany międzynarodowej. Studenci wskazali, że mają możliwość wyrażania opinii we wskazanych obszarach podczas spotkań z Władzami Dziekańskimi, co oceniają pozytywnie. Ważne jest jednak to, że problemy poruszane w trakcie spotkań powodują realne zmiany w omawianych obszarach.

Studenci wizytowanego Wydziału mają możliwość korzystania z pomocy psychologicznej udzielanej w Punkcie Pomocy Psychologicznej US. Wskazane wsparcie jest kierowane do całej społeczności studenckiej, w tym osób z niepełnosprawnościami.

i)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 4 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia:

- 1.3. Analiza programu studiów (na kierunku).
- 2.1. Analiza dostępności informacji o ofercie dydaktycznej Uczelni i warunkach rekrutacji, formach promocji i ich skuteczności.
- 3.1. Ocena organizacji procesu kształcenia.
- 5.5. Ocena stopnia realizacji założonych efektów kształcenia oraz ocena realizacji procesu kształcenia.

Powyższe raporty obejmują oceny dostępności informacji o ofercie dydaktycznej, organizacji procesu kształcenia oraz realizacji założonych efektów kształcenia. Sporządzenie tych raportów oparte jest o gromadzone informacje z innych procedur, takich jak: ankietowanie studentów i słuchaczy, ocena prac egzaminacyjnych i dyplomowych oraz wiele innych.

Raporty te są sporządzane raz w roku, na koniec roku akademickiego. W analizowanych raportach z roku 2013/2014 wskazane zostały zalecenia.

j)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji następujących 5 procedur jakości za lata 2012/2013 i 2013/2014 pozwala ocenić czy realizowany jest publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,:

- 1.2. Opracowanie opisów modułów dla kierunku (sylabusy).
- 1.3. Analiza programu studiów (na kierunku).
- 2.1. Analiza dostępności informacji o ofercie dydaktycznej Uczelni i warunkach rekrutacji, formach promocji i ich skuteczności.
- 2.2. Analiza warunków i trybu rekrutacji z obowiązującymi przepisami i przyjętymi zasadami.
- 3.1. Ocena organizacji procesu kształcenia.

Zakres powyższych 5 procedur wyczerpuje wszystkie elementy oceny do aktualnych informacji, do których dostęp jest z wykorzystaniem strony internetowej Wydziału.

Raport z działań promocyjnych (zgodnie z załącznikiem Z1_WSJK) obejmuje: ocenę dostępności informacji o ofercie dydaktycznej oraz warunkach rekrutacji; informacje o obszarze objętym działaniami promocyjnymi; opis wykorzystanych narzędzi promocji; zakres przekazywanych informacji oraz analizę skuteczności zastosowanych narzędzi promocji.

Raport jest sporządzany raz w roku, po zakończonej rekrutacji na studia. W analizowanym raporcie z roku 2013/2014 załączono 6 dokumentów promocyjnych (ulotki, foldery), a także jest opis zawartości własnej strony internetowej Wydziału. Wskazano zalecenia zmian.

Doktoranci wszelkie informacje związane z tokiem, organizacją studiów oraz programem kształcenia na studiach III stopnia otrzymują bezpośrednio w dziekanacie, są one także dostępne na stronach internetowych Wydziału. W ramach Wydziału brak systemu umożliwiającego nadzór i ocenę poziomu dostępu doktorantów do niezbędnych dla nich informacji. Doktoranci podczas spotkania z ZO PKA nie zgłaszali jednak żadnych problemów związanych z tymi kwestiami.

Wydział umożliwia studentom odpowiedni dostęp do informacji dotyczących organizacji procesu kształcenia i toku studiów. Zapewnienie dostępu do informacji funkcjonuje w dużej mierze o nieformalne działania, które są skuteczne z punktu widzenia oceny studenckiej. Niezbędne informacje o programach studiów i zakładanych efektach kształcenia studenci mogą odnaleźć na stronie Internetowej Wydziału i Uczelni oraz w Dziekanacie. Ważna jest również w tym aspekcie rola samorządu studenckiego i organizacji studenckich, które prowadzą skuteczne działania w tym zakresie.

2.3)

Analiza raportów i sprawozdań z realizacji wszystkich 20 procedur dotyczących jakości pozwala ocenić stopień realizacji efektów kształcenia. Skuteczność uwag zawartych w tych raportach jest podstawowym elementem oceny procedur. Z rozmów z członkami Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia wynika, że procedury są modyfikowane poprzez wskazywanie nowych wzorów formularzy raportów i sprawozdań. Propozycje zmian i modyfikacji procedur, czy tylko ich pojedynczych elementów, np. formularzy, są zbierane przez Wydziałowy Zespół ds. jakości, a najczęściej raz w roku następuje ich modyfikacja poprzez stosowne uchwały Rady Wydziału.

Od czasu przyjęcia przez Radę Wydziału pierwszej Wydziałowej Księgi Jakości w roku 2013, jej modyfikacja nastąpiła w 2014 roku. Lista 21 procedur została ograniczona do 20 procedur, ponieważ dwie procedury zostały połączone.

Brak jest w Księdze Jakości wprost procedury modyfikacji i doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, ale Wydział dokonuje systematycznej oceny efektywności tego systemu, a jej wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego – wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) W wizytowanej jednostce wprowadzono system zapewnienia jakości kształcenia, powołano specjalny Zespół, w skład którego wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów. Stworzono liczne procedury mające na celu ułatwienie monitorowania procesu kształcenia. Struktura zarządzania jakością jest przejrzysta i zrozumiała dla wszystkich interesariuszy. Ważny jest udział studentów i doktorantów w podejmowaniu decyzji dotyczących jakości kształcenia poprzez aktywne uczestnictwo swoich przedstawicieli w posiedzeniach Zespołów ds. Jakości i Programów Kształcenia.

2.2) Dwadzieścia procedur dotyczących zapewnienia jakości kształcenia ma charakter kompleksowy i obejmują wszystkie obszary z punktu widzenia oceny procesu kształcenia. Przegląd sprawozdań i raportów z lat 2012/13 i 2013/14 pozwala stwierdzić, że jest to mocna strona procesu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów należałoby rozszerzyć listę pytań w ankietach o działalności Dziekanatu, Biura Karier, czy oceny infrastruktury. Udział przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia jest procesem wpisanym w systemowe działania na rzecz podnoszenia jakości kształcenia. Proces ten opiera się na szerokiej i autentycznej współpracy Wydziału z interesariuszami rynku pracy w ramach funkcjonowania Rady Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia oraz na systematycznych badaniach opinii pracodawców, a także na wnioskach wynikających z innych aktywności dydaktycznych realizowanych przy udziale interesariuszy otoczenia społeczno-gospodarczego. Należy wysoko ocenić działania Uczelni, a w szczególności Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług na rzecz dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Działania te obejmują współpracę z absolwentami opartą na monitorowaniu ich losów zawodowych, na ankietowaniu pracodawców wśród których są także absolwenci wizytowanej jednostki. W rezultacie tych działań możliwa jest precyzyjna diagnoza potrzeb rynku pracy.

2.3) Analiza raportów i sprawozdań z realizacji wszystkich procedur dotyczących jakości pozwala ocenić stopień realizacji efektów kształcenia. Skuteczność uwag zawartych w tych raportach jest podstawowym elementem oceny procedur. Propozycje zmian i modyfikacji procedur są zbierane przez Wydziałowy Zespół ds. jakości, a najczęściej raz w roku następuje ich modyfikacja poprzez stosowne uchwały Rady Wydziału.

Kryterium 3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

3.1)

Studia doktoranckie prowadzone są w ramach dyscypliny ekonomia i dyscypliny finanse w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Kwalifikacje absolwenta i cele kształcenia na studiach doktoranckich sformułowano dobrze, bowiem uwzględniono potrzebę uzyskania przez doktoranta zaawansowanej wiedzy odpowiednio z ekonomii lub finansów, tak ogólnej, jak i specjalistycznej, nabycie umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych oraz współpracy naukowej w zespołach, umiejętności stawiania ambitnych celów i ich realizacji oraz ukształtowania u doktoranta postawy profesjonalnej i etycznej. Położono więc nacisk na kompetencje rzeczywiście najważniejsze na tym stopniu kształcenia. Przegląd szczegółowych sformułowań efektów kształcenia oraz treści sylabusów wywołuje przekonanie, że absolwent może uzyskać zakładane kompetencje. Wszystkie zadeklarowane składniki tych kompetencji są powiązane z treściami programowymi poszczególnych przedmiotów. Są to zresztą powiązania wielokrotne ze względu na uzupełnianie się przedmiotów i na możliwości wyboru różnych specjalnościowych ujęć kompetencji ogólnych.

Za godne uwagi i dobrze służące osiągnięciu wysokiego poziomu kształcenia, a w efekcie wysokiego poziomu kompetencji, trzeba uznać zasady i praktykę rekrutacji na studia III stopnia. Podstawą rekrutacji jest wskaźnik uwzględniający ocenę z dyplomu magistra, ocenę z egzaminu z języka obcego lub odpowiedniego certyfikatu, ocenę dokumentacji (tu znaczenie ma publikacja naukowa lub esej, list motywacyjny, zgoda potencjalnego opiekuna

naukowego, wykaz publikacji, udziałów w konferencjach, informacja o pracy w kole naukowym, nagrodach, wyróżnieniach itp.). Dyplom ukończenia studiów II stopnia lub jednolitych magisterskich powinien być uzyskany na kierunku pokrewnym z dyscypliną naukową, do której przygotowują studia doktoranckie, a jeśli brak tej zgodności kierunkowej, to wymaga się odpowiednio zgodnej wieloletniej praktyki zawodowej. W efekcie na studia doktoranckie przyjmuje się niewiele osób (w ostatnich latach po kilkanaście na stacjonarne i po kilka na niestacjonarne), zapewne są to kandydaci dobrze przygotowani i umotywowani, bo skuteczność tych studiów jest wysoka, gdyż stopnie doktora osiąga około 30% studentów doktoranckich studiów niestacjonarnych i około 37% stacjonarnych (średnie z 11 lat). Zwłaszcza tak wysoka skuteczność studiów niestacjonarnych jest dużym osiągnięciem Wydziału.

Dobór modułów fakultatywnych jest wyraźnie naznaczony ukształtowanym profilem specjalności naukowych Wydziału, ale też zainteresowania naukowe doktorantów są zgodne z tym profilem. Zatem relatywnie bogata oferta modułów związanych z logistyką, innowatyką czy finansami regionalnymi jest zasadna. Zastrzeżenia wzbudza jedynie potraktowanie nielicznych modułów przekazujących wiedzę i umiejętności na poziomie I lub II stopnia studiów jako obowiązkowych. Dotyczy to zwłaszcza ekonomii na studiach doktoranckich związanych z dyscypliną finanse i finansów na studiach doktoranckich związanych z dyscypliną ekonomia. Ich treści programowe i literatura podstawowa wskazują na zamiar uzupełnienia braków ze studiów nawet I stopnia, co może dotyczyć tylko niektórych doktorantów, np. tych po studiach spoza kierunków ekonomicznych. Zatem takie moduły powinny być fakultatywne, a nie obowiązkowe.

Dobrze dobrany jest blok przedmiotów rozwijających umiejętności zawodowe (informatyka w badaniach naukowych, metodologia nauk ekonomicznych, metodyka pracy naukowej, statystyczna analiza zjawisk gospodarczych i społecznych). Także moduły zorientowane na kwalifikacje dydaktyczne są w większości odpowiednie (pedagogika z elementami psychologii, emisja głosu, podstawy dydaktyki ogólnej, komunikacja interpersonalna), ale zaliczenie do tej grupy także etyki w biznesie wywołuje wątpliwości. Zamiast tego ostatniego w tej grupie powinien się znaleźć moduł przygotowujący do wykorzystywania nowoczesnych technik dydaktycznych. Trzeba jednak zaznaczyć, że niektóre szkolenia i konsultacje tego rodzaju, np. dotyczące e-learningu, są organizowane poza studiami III stopnia i dostępne nie tylko dla doktorantów.

Dobór kadry prowadzącej zajęcia na studiach doktoranckich nie wywołuje zastrzeżeń. Wiąże się to z dobrym potencjałem kadrowym Wydziału i z zapraszaniem specjalistów spoza Wydziału. Obecnie zajęcia na studiach doktoranckich prowadzi 8 osób z tytułami naukowymi, 13 doktorów habilitowanych, 6 doktorów i kilkoro lektorów języków obcych bez stopni naukowych. Jest liczna i zróżnicowana pod względem specjalności naukowych lista potencjalnych promotorów, spośród których doktorant może dokonać wyboru. To, jak na niewielką grupę doktorantów (46 osób, w tym 36 stacjonarnych), obsada liczna i o wysokich kwalifikacjach.

Wydział posiada ugruntowany poziom umiędzynarodowienia studiów doktoranckich, pomimo, że niewielu doktorantów brało udział bezpośrednio w konferencjach naukowych za granicą i mają publikacje z Impact Factor w czasopismach międzynarodowych. Doktoranci nie posiadają zagranicznych konsultantów naukowych. Problemem jest to, że bardzo niewielu doktorantów uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów naukowych. Niewysokim jest poziom znajomości przez doktorantów języka obcego, pomimo tego, że oferuje dodatkowe kursy języka niemieckiego i angielskiego. Władze Wydziału widzą perspektywę prowadzenia zajęć na studiach doktoranckich w języku angielskim lub niemieckim.

Wydział ma kilku doktorantów z krajów zagranicznych (Włoch, Niemiec na studiach indywidualnych), należy czynić starania w kierunku zwiększania liczby doktorantów z tych

krajów, jak i Europy Wschodniej, co ma pewne perspektywy rozwoju. Warto odnotować, że sporo dysertacji wykonują się w kontekście badań międzynarodowych, a mianowicie:

- Czynniki warunkujące polsko-niemiecką transgraniczną kooperację małych i średnich przedsiębiorstw;
- Konkurencyjność produktu turystyki uzdrowiskowej wybranych kurortów zachodniopomorskich w oddziaływaniu na popyt z rynku niemieckiego;
- Koncepcja usprawnienia przewozów intermodalnych w obsłudze wymiany handlowej między Azją i Europą dla wybranych relacji;
- Ekonomiczne konsekwencje polskiej emigracji zarobkowej do Wielkiej Brytanii po wejściu Polski do Unii Europejskiej;
- Wpływ dochodu pasywnego na niezależność finansową gospodarstw domowych w Polsce i Wielkiej Brytanii;
- Finansowe czynniki determinujące oszczędności rolniczych gospodarstw domowych w regionie Pomorza Środkowego;
- Finansowe czynniki determinujące rozwój inwestycji rzeczowych przedsiębiorstw rolniczych Pomorza Środkowego;
- Wpływ obciążeń fiskalnych na kondycję przedsiębiorstw bankowych w Polsce i Niemczech;
- Polityka wspomagania funkcjonowania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w warunkach integracji Polski z Unią Europejską;
- Usługi pośredników finansowych w dziedzinie pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej przez przedsiębiorstwa sektora MSP;
- Koncepcja rozwoju pasażerskich przewozów promowych pomiędzy Polską a Skandynawią w aspekcie wzrostu konkurencyjności transportu lotniczego;
- Wpływ procesu internacjonalizacji na strategię finansowania małych i średnich przedsiębiorstw;
- Dostosowanie sprawozdawczości finansowej w mikro i małych przedsiębiorstwach w Polsce do międzynarodowych standardów rachunkowości;
- Marketingowe instrumenty rozwoju turystyki na terenach transgranicznych na przykładzie Euroregionu Pradziad;
- Kształtowanie wartości klienta w pośrednictwie finansowym na rzecz gospodarstw domowych na przykładzie.

Program studiów w dyscyplinie finanse został zatwierdzony Uchwałą Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Nr 11h/19/2013/2014 z dnia 15 maja 2014r., następnie dokonano korekty na mocy uchwały Rady Wydziału nr 14r/21/2013/2014 z dn. 3.07.2014. W przypadku dyscypliny ekonomia program studiów został przyjęty uchwałą Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Nr 11g/19/2013/2014 z dnia 15 maja 2014r. następnie dokonano korekty na mocy uchwały Rady Wydziału nr 14r/21/2013/2014 z dn. 3.07.2014. Przyjęte programy studiów są pozytywnie oceniane przez doktorantów, zostały także zaakceptowane przez władze Samorządu Doktorantów. Do poszczególnych przedmiotów przyporządkowano efekty kształcenia oraz punktacje ECTS, które również zyskały akceptację doktorantów. W proces opisywania efektów kształcenia oraz przypisywania przedmiotom punktów ECTS włączona była przedstawicielka środowiska doktorantów. Doktoranci studiów niestacjonarnych również pozytywnie oceniają realizowany program studiów. Siatka godzin oraz plan zajęć dostosowane są do ich potrzeb. W programie studiów uwzględniono zajęcia z języka obcego (30godzin). Są one wysoko oceniane przez doktorantów. Rozwój odpowiednich umiejętności związanych z przygotowaniem do pracy badawczej oraz badawczo-rozwojowej następuję w trakcie realizacji następujących przedmiotów: informatyka w badaniach naukowych, metodologia nauk ekonomicznych, metodyka pracy naukowej, statystyczna analiza zjawisk gospodarczych i społecznych. W ramach przedmiotów

fakultatywnych występują przedmioty rozwijające umiejętności dydaktyczne doktorantów (3 do wyboru) oraz związane z wybraną specjalnością (3 do wyboru). W ramach bloku przedmiotów fakultatywnych rozwijających umiejętności dydaktyczne doktoranci wybierają trzy spośród niżej wymienionych: pedagogika z elementami psychologii, emisja głosu, podstawy dydaktyki ogólnej oraz komunikacja interpersonalna. Doktoranci nie zgłaszają obecnie uwag dotyczących przedmiotów fakultatywnych, a ich zakres uważają za w pełni wystarczający. Prowadzący zajęcia na studiach III stopnia również są wysoko oceniani przez środowisko doktorantów. Doktoranci włączani są również do realizowanych na Wydziale grup badawczych, czego efektem są publikacje naukowe.

Uczelnia stwarza doktorantom dobre warunki do publikowania, bo udostępnia wydawnictwa własne i czyni starania o dostęp do innych wydawnictw, przede wszystkim tych, z którymi z racji specjalności naukowych ściśle współpracują katedry Wydziału. W efekcie najczęściej doktoranci publikują w Zeszytach Naukowych Uniwersytetu Szczecińskiego, a rzadziej w wydawnictwach innych Uczelni, szczecińskiego oddziału PTE, czasopiśmie specjalistycznych i w monografiach zbiorowych. Niektóre z tych publikacji są nisko punktowane, ale trudno czynić z tego zarzut początkującym doktorantom. Za niedobry wyjątek można uznać wykazywanie przez jednego z doktorantów publikacji w czasopiśmie studenckim (innej Uczelni).

Doktoranci realizują praktyki dydaktyczne w wymiarze minimum 110 godzin w trakcie studiów doktoranckich. Różnice pomiędzy doktorantami studiów stacjonarnych a niestacjonarnych dotyczą liczbą obowiązkowych godzin dydaktycznych prowadzonych samodzielnie przez doktorantów i wynosi on odpowiednio 40 i 24 godziny zajęć. Pozostała część zajęć odbywa się na zasadzie współprowadzenia. Do prowadzenia zajęć zobowiązani są wszyscy doktoranci, a przydzielane są one zgodnie z ich kompetencjami przez kierowników odpowiednich katedr. Zajęcia dydaktyczne realizowane na studiach III stopnia, podobnie jak kadra je prowadząca jest pozytywnie oceniana przez doktorantów.

Studia III stopnia realizowane na wizytowanym Wydziale posiadają określone efekty kształcenia. Zostały one przyjęte w formie załącznika do przyjętych programów studiów. Prace koordynował kierownik studiów doktoranckich, Propozycje efektów kształcenia i programów konsultuje się z interesariuszami zewnętrznymi, a zwłaszcza z Radą Konsultacyjną ds. Programów Studiów, ale szczególnie zauważalny wpływ na tego rodzaju decyzje ma Samorząd Doktorantów. Jak wynika z opinii i informacji przedstawianych przez doktorantów na spotkaniu z przedstawicielami Zespołu, Samorząd przez dziekanów traktowany jest jak partner, a jego propozycje programowe są starannie rozważane i w większości wypadków akceptowane przez Radę Wydziału.

3.2)

W ostatnich trzech latach Wydział prowadził następujące studia podyplomowe:

- Analiza ekonomiczna i controlling w przedsiębiorstwach kolejowych,
- Logistyka w transporcie kolejowym (studia te były zamawiane przez PKP Cargo i przeznaczone dla kadry kierowniczej spółki oraz pracowników komórek logistyczno-planistycznych),
- Logistyka i zarządzanie łańcuchem dostaw (studia były realizowane we współpracy z COMBIDATA Poland sp. z o.o. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki),
- Public relations w biznesie,
- Rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw,
- Zintegrowane systemy zarządzania jakością, środowiskiem i BHP,
- Zarządzanie zasobami ludzkimi i potencjałem kadrowym,

- Zarządzanie projektem badawczym (studia realizowane w partnerstwie z 6 Uczelniami wyższymi i dwoma stowarzyszeniami oraz Instytutem Podstawowych Problemów Techniki PAN w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki),
- Metody i narzędzia analizy procesów logistycznych.

W roku akademickim 2013-2014 Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług realizował 7 studiów podyplomowych, w tym cztery z zakresu Rachunkowości realizowane w 4 różnych ośrodkach. Były to:

- **Menadżer projektów.** Studia realizowane są w oparciu o program kształcenia przyjęty Uchwałą Rady Wydziału nr 10b/1-3 i 5-11/14/2012/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. Program studiów realizowany był w trakcie dwóch semestrów. Celem procesu kształcenia było podniesienie poziomu kwalifikacji przedsiębiorców w zakresie prowadzenia projektów biznesowych według międzynarodowych metodyk zarządzania projektami. Słuchaczami studiów było 17 osób. Słuchacze otrzymywali świadectwo ukończenia studiów podyplomowych.
- **Mechanizmy funkcjonowania strefy euro.** Studia realizowane są w oparciu o program kształcenia przyjęty Uchwałą Rady Wydziału nr 10b/1-3 z dnia 6 czerwca 2013 r. Studia te były realizowane także w poprzednich dwóch latach akademickich. Studia te są współfinansowane przez NBP i prowadzone są według ramowego programu określonego przez bank centralny w wybranych ośrodkach akademickich. Trwają 2 semestry. Ich celem jest edukacja ekonomiczna liderów wybranych grup społecznych i zawodowych w zakresie zasad funkcjonowania strefy euro. W roku akademickim 2013/2014 przyjęto na te studia 49 osób a ukończyły je 33 osoby otrzymując świadectwo ukończenia studiów podyplomowych.
- **Rachunkowość.** Studia realizowane są w oparciu o program kształcenia przyjęty Uchwałą Rady Wydziału nr 13a-13c/15/2012/2013 z dnia 18 czerwca 2013 r.. Studia te prowadzone były w 4 ośrodkach: Kołobrzeg, Konin, Zielona Góra i Słupsk. Trwają one 2 semestry. Ich celem jest nabycie przez słuchaczy wiedzy i umiejętności podstawowych elementów rachunkowości, jak wyceny składników majątkowych, klasyfikacji przychodów, kosztów i wyników, form prowadzenia rachunkowości, sporządzania sprawozdań finansowych. Studia podyplomowe z Rachunkowości prowadzone były przez Wydział także w poprzednich dwóch latach akademickich. W roku akademickim 2013/2014 uczestniczyło w nich łącznie 117 osób, z których ukończyło je 112 słuchaczy. Studia kończą się uzyskaniem świadectwa ukończenia studiów podyplomowych. Słuchacze tych studiów, po spełnieniu pozostałych warunków określonych w Ustawie o Rachunkowości, mogli się ubiegać w Ministerstwie Finansów o koncesję na usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych.
- **Zarządzanie marką.** Studia realizowane są w oparciu o program kształcenia przyjęty Uchwałą Rady Wydziału nr 8a-8d/9/2013/2014 z dnia 19 grudnia 2013 r. Program studiów realizowany jest w ramach dwóch semestrów a celem kształcenia jest dostarczenie specjalistycznej wiedzy i umiejętności z zakresu zarządzania marką oraz reagowania na zmiany w otoczeniu. W studiach tych uczestniczyło 13 osób i otrzymywały one świadectwo ukończenia studiów podyplomowych.

W analizowanym okresie na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego nastąpił spadek o 22% liczby słuchaczy studiów podyplomowych. Był to jednak spadek mniejszy niż na całej Uczelni (47%). Liczba słuchaczy studiów podyplomowych w ostatnich trzech latach uległa na Wydziale zmniejszeniu z 210 do 170.

Reagując na spadek liczby słuchaczy Wydział poszerza w roku akademickim 2014/2015 ofertę kształcenia na studiach podyplomowych. W dniu 3 lipca 2014 r. Rada Wydziału podjęła Uchwały nr 14e-14p/21/2013/2014 w sprawie uruchomienia w roku akademickim 2014/2015 i zatwierdzenia programu studiów podyplomowych:

- Metody i narzędzia analizy procesów logistycznych (II edycja w Szczecinie),
- Metody i narzędzia analizy procesów logistycznych (I edycja w Zielonej Górze),
- Zarządzanie marką (II edycja w Szczecinie),
- Public relations w podmiotach rynkowych (I edycja w Szczecinie),
- Zarządzanie sprzedażą i relacjami z klientami (I edycja w Szczecinie),
- Zarządzanie zasobami ludzkimi i potencjałem kadrowym (V edycja w Szczecinie),
- Menadżer projektów (III edycja w Szczecinie),
- Mechanizmy funkcjonowania strefy euro (VI edycja w Szczecinie),
- Logistyka sieci detalicznych (I edycja w Szczecinie),
- Zarządzanie projektami europejskimi (XV edycja w Szczecinie).

Ponadto Uchwałami Rady Wydziału nr 11a/19/2013/2014 z dnia 15 maja 2014 r. oraz nr 14a-14c/14/2013/2014 z 16 marca 2014 r. podjęto decyzje w sprawie uruchomienia w roku akademickim 2014/2015 kolejnych edycji studiów podyplomowych z zakresu Rachunkowości w Kołobrzegu oraz Koninie, Słupsku i Zielonej Górze. Oprócz dotychczas prowadzonych studiów, dla których przewidziane są nowe edycje, Wydział zamierza w obecnym roku akademickim wprowadzić nowe studia z zakresu: Bankowości i pośrednictwa finansowego, Rachunkowości budżetowej oraz studia o charakterze praktycznym z zakresu E-commerce.

Studia podyplomowe na Wydziale były prowadzone samodzielnie pod względem merytorycznym i kadrowym ze znacznym udziałem zaproszonych do współpracy wybitnych praktyków. Współpraca instytucji zewnętrznych ograniczała się co najwyżej do kwestii organizacyjnych. Dobór kadry naukowo-dydaktycznej do poszczególnych studiów podyplomowych uzależniony jest w decydującej mierze od charakteru danych studiów.

Studia podyplomowe z zakresu Rachunkowości, ze względu na ich praktyczny charakter i konieczność kształtowania w szerokim zakresie umiejętności słuchaczy posiadają obsadę kadrową uwzględniającą znaczny udział praktyków reprezentujących wąskie specjalności. W związku z tym zajęcia są prowadzone m.in. przez pracownika biura rachunkowego, głównego księgowego, biegłego rewidenta, skarbnika, pracownika urzędu skarbowego, pracownika izby skarbowej, specjalistów z ZUS, adwokata, sędziego. Zajęcia na tych studiach realizują także nauczyciele akademicki posiadający odpowiednio uprofilowane doświadczenie zawodowe w zakresie rachunkowości. Zajęcia na tych studiach prowadzi jeden doktor habilitowany oraz w zależności od ośrodka 2-4 doktorów i 4-6 magistrów.

Zajęcia na studiach podyplomowych w specjalności Menedżer Projektów prowadzone są przez nauczycieli akademickich specjalizujących się w poszczególnych problemach wchodzących w skład problematyki studiów oraz osoby mające doświadczenie na stanowiskach kierowniczych w firmach, kierownik biura personalnego, kierownik działu płac, właściciel firmy, dyrektor ds. koordynacji projektów, kierownik Zespołu konsultantów. Struktura wykładowców według stopni naukowych, to 3 doktorów habilitowanych i 5 doktorów oraz 4 magistrów.

W obsadzie zajęć na studiach podyplomowych Zarządzanie marką dominują pracownicy Katedry Marketingu posiadający niezbędne doświadczenie do prowadzenia zajęć z poszczególnych przedmiotów wchodzących w skład programu kształcenia. Jest to w sumie 7 pracowników ze stopniem naukowym doktora oraz jeden doktor habilitowany.

Studia podyplomowe Mechanizmy funkcjonowania strefy euro prowadzone są przez pracowników naukowo-dydaktycznych Uczelni oraz praktyków z banków, przedsiębiorstw, jednostek zajmujących się zarządzaniem funduszami unijnymi oraz innych podmiotów posiadających doświadczenie zawodowe w kwestiach związanych ze stosunkami międzynarodowymi. Zajęcia są realizowane przez 4 profesorów, 3 doktorów habilitowanych, 5 doktorów oraz jednego magistra.

Należy stwierdzić, że przedstawiona obsada kadrowa dla poszczególnych studiów jest prawidłowa. W realizacji wszystkich studiów w niezbędnym zakresie uczestniczą nauczyciele akademicy z odpowiednim doświadczeniem praktycznym oraz praktycy.

Wszystkie prowadzone przez Wydział studia podyplomowe kończyły się wydaniem słuchaczom świadectwa ukończenia studiów. Nie oferowały natomiast innych świadectw bądź certyfikatów.

Wszystkie programy studiów podyplomowych realizowanych od roku akademickiego 2012/2013 tworzone były w oparciu o Uchwałę Senatu nr 25/2012 w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów doksztalających. Zgodnie z postanowieniami tej Uchwały wszystkie programy kształcenia budowane były w oparciu o Europejskie i Krajowe Ramy Kwalifikacji.

Wszystkie programy kształcenia na studiach podyplomowych od roku akademickiego 2012/2013 oparte są na jednolitym układzie i obejmującym zgodnie z Uchwałą nr 25/2012 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego następujące podstawowe elementy:

- informacje ogólne o studiach, w szczególności określenie adresatów, koncepcji, celów kształcenia oraz wymagań wstępnych,
- efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- program studiów, w tym w szczególności: liczbę godzin zajęć dydaktycznych, liczbę punktów ECTS, formę zakończenia studiów, plan studiów, matryce efektów kształcenia, tabele efektów kierunkowych w odniesieniu do metod ich weryfikacji, sylabusy,
- warunki prowadzenia studiów, w tym w szczególności: obsadę kadrową, warunki rekrutacji.

Można zatem stwierdzić, że programy kształcenia na studiach podyplomowych w podlegającej ocenie jednostce są kompletne, gdyż uwzględniają wszystkie elementy programowe, kadrowe i organizacyjne niezbędne do prawidłowej realizacji programu kształcenia. Informacje na temat oferty prowadzonych przez Wydział studiów podyplomowych znajdują się na stronach internetowych Uczelni i Wydziału. Kompletne programy kształcenia są natomiast dostępne w Sekcji Kształcenia na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług. Obecnie jednostka nie zapewnia natomiast powszechnego dostępu do sylabusów.

3.3)

Programy kształcenia na studiach podyplomowych uwzględniają potrzebę dostosowania ich do rynku pracy. Jest to możliwe dzięki prowadzonej przez Wydział współpracy z przedstawicielami pracodawców i organizacji zawodowych.

Uczelnia korzysta przy opracowywaniu programów studiów podyplomowych z informacji pochodzących od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Jako interesariusze wewnętrzni traktowani są słuchacze studiów podyplomowych oraz kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na tych studiach. Informacje na temat efektów i programu kształcenia pozyskiwane są w szczególności od słuchaczy studiów podyplomowych, którzy wyrażają swoje opinie w ramach procesu ankietyzacji oraz rozmów bezpośrednich prowadzonych ze słuchaczami przez wykładowców i kierowników studiów. Szczególną rolę w projektowaniu efektów i programów kształcenia odgrywają wykładowcy-praktycy, którzy mają dobre rozeznanie potrzeb praktyki gospodarczej. Natomiast interesariuszami zewnętrznymi w tym przypadku są przedstawiciele przedsiębiorców oraz organizacji samorządowych. Szczególną rolę w określeniu efektów kształcenia odrywają praktycy skupieni w Radzie Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia. Istotnym elementem tworzenia nowych programów studiów podyplomowych i doskonalenia dotychczasowych jest gromadzenie informacji od

interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na temat ich jakości i dostosowania do potrzeb rynku pracy. Informacje te pochodzą z badań ankietowych, wywiadów oraz rozmów prowadzonych z przedstawicielami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Studia podyplomowe są tym obszarem kształcenia wizytowanej Jednostki, w którym szczególnie widoczna jest współpraca z interesariuszami rynku pracy. Koncepcja kształcenia oraz programy studiów są tworzone we współpracy z pracodawcami, czego świadectwem m.in. są uwagi i dyskusje dotyczące ofert kształcenia odzwierciedlone w protokołach Rady Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia. Z wypowiedzi nauczycieli akademickich nadzorujących i prowadzących określone studia podyplomowe wynika, że jest to naturalny proces tworzenia koncepcji kształcenia. W realizacji procesu kształcenia w około 50% uczestniczą sami interesariusze rynku pracy oraz nauczyciele akademicy posiadający doświadczenie zawodowe w danym obszarze kształcenia na studiach podyplomowych.

W charakterze przykładu uczestnictwa interesariuszy zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia przytoczyć można działania podjęte w tym zakresie w przypadku studiów podyplomowych „Manager projektów”. Efekty kształcenia i program ich realizacji był konsultowany z przedsiębiorcami oraz IPMA POLSKA z siedzibą w Warszawie, zaś sylabusy poszczególnych przedmiotów były konsultowane z praktykami, którzy prowadzili zajęcia dydaktyczne (w tym trenerzy certyfikowani IPMA, m.in. z Poznania i Warszawy). W związku z powyższym program spełnia oczekiwania instytucji certyfikujących z obszaru zarządzania projektami, a słuchacze są przygotowani do egzaminu praktycznego IPMA poziom D. Po zakończeniu studiów prowadzone są działania skupiające absolwentów wokół inicjatyw typu „Meet Project Manager” (cykliczne spotkania tematyczne i networkigowe osób zainteresowanych zarządzaniem projektami).

Wydział dokłada starań, aby osiągnięte efekty kształcenia na studiach podyplomowych były zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych oraz konkretnych pracodawców, a także umożliwiały uzyskanie certyfikatów uprawniających do wykonywania zawodu. Prowadzone studia podyplomowe w zakresie rachunkowości były zorientowane na możliwość przystąpienia do egzaminów certyfikujących – jak wspomniano – także studia podyplomowe „Manager projektów” przygotowują do egzaminu praktycznego IPMA, poziom D. W ramach studiów podyplomowych „Zarządzanie Marką” prowadzone są prace, aby absolwenci uzyskiwali certyfikaty w określonych obszarach. Warto podkreślić także studia prowadzone dla potrzeb konkretnych pracodawców, tak jak to miało miejsce w przypadku studiów „Zarządzanie logistyką w transporcie”, dedykowanych pracownikom PKP Cargo, w uzgodnieniu z pracodawcą, odpowiednio do potrzeb rozwijania nowych umiejętności pracowników tej instytucji.

3.4)

Organizacja i ocena efektów kształcenia na studiach podyplomowych oparta jest na Europejskim Systemie Akumulacji i Transferu Punktów ECTS. Ogólne zasady związane systemem ECTS zostały wprowadzone w Uczelni Uchwałą nr 25/2012 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających oraz Regulaminie studiów podyplomowych. Regulacje te przewidują, że ich słuchacz w trakcie trwania studiów musi uzyskać liczbę punktów ECTS określoną w programie kształcenia. Liczba ta dla wszystkich studiów podyplomowych prowadzonych przez Wydział musi być nie mniejsza od minimalnej wymaganej ogólnie obowiązującymi przepisami, tj. 60 i wynosi na studiach Zarządzanie marką 62, Menadżer projektów 62, Mechanizmy funkcjonowania strefy euro 62 i Rachunkowość 60. Liczba punktów ECTS przewidziana planem studiów powinna w semestrze wynosić minimum 30. Jeden punkt ECTS odpowiada

efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta od 25 do 30 godzin pracy. Ta liczba godzin obejmuje przy tym zajęcia organizowane przez Uczelnię, zgodnie z planem studiów, a także jego indywidualną pracę.

Tak określone liczba punktów ECTS dla studiów podyplomowych prowadzonych przez Wydział oraz zasady ich obliczania są prawidłowe.

System ECTS dla studiów doktoranckich jest stosowany. Jest on zwłaszcza instrumentem zapewniającym doktorantom możliwość dokonywania wyboru modułów fakultatywnych i utrzymania tych wyborów w przyjętych ramach. Jest też podstawą kontroli postępów pracy doktoranta. Przegląd dokumentacji i opinie doktorantów wskazują, że liczby punktów dobrze odzwierciedlają nakłady pracy doktorantów, zwłaszcza po tegorocznych udoskonaleniach planów i programów studiów doktoranckich.

Najnowsze plany i programy studiów doktoranckich zostały opracowane w zgodzie z przepisami prawa. Podstawowe wymagania dotyczące takich studiów wyrażono za pomocą punktów ECTS. Dotyczy to łącznego wymiaru zajęć, wymiaru zajęć rozwijających umiejętności zawodowe i zajęć rozwijających umiejętności dydaktyczne. W Uniwersytecie Szczecińskim obowiązuje jednak także uchwała Senatu z 29.03.2012, która stawia znacznie wyższe wymagania w tym zakresie. Wymagania tej uchwały nie zostały w pełni zrealizowane. Braki punktów ECTS występują zwłaszcza w grupie przedmiotów kształtujących umiejętności dydaktyczne. Są jednak podstawy (w tym wypowiedzi przedstawicieli władz), by sądzić, że możliwa jest nowelizacja uchwały Senatu i ta niezgodność to tylko efekt jej opóźnienia.

Przedmiotom realizowanym w ramach przyjętego programu studiów doktoranckich przypisano punkty ECTS. Ich liczba jest zgodna z obowiązującymi wytycznymi. Prace koordynował kierownik studiów doktoranckich, propozycje efektów zostały poddane konsultacji i omówione z przedstawicielką Samorządu Doktorantów. Doktoranci nie zgłaszają żadnych uwag.

3.5)

System weryfikacji zakładanych dla studiów podyplomowych efektów kształcenia określony został w Regulaminie studiów podyplomowych wprowadzonym Uchwałą nr 34/2012 Senatu US z dnia 26 kwietnia 2012 r. Zgodnie z tym regulaminem słuchacze studiów podyplomowych mają obowiązek uczestniczenia w zajęciach przewidzianych planem i programem kształcenia oraz uzyskiwania wymaganych zaliczeń i złożenia egzaminów. Proces kształcenia na studiach podyplomowych obejmuje weryfikację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabywanych przez słuchaczy w ich trakcie. Metody weryfikacji są różnicowane i dostosowane indywidualnie do charakteru poszczególnych przedmiotów. Metody te są podane w sylabusach przedmiotów. Do stosowanych na studiach prowadzonych przez Wydział metod weryfikacji efektów kształcenia należą: zadania rozwiązywane w trakcie zajęć, egzaminy końcowe z przedmiotów, testy, projekty, udział w warsztatach prowadzonych przez praktyków, sprawdziany wiedzy przeprowadzane w formie e-learningu, eseje, przygotowanie pracy dyplomowej i jej obrona. Prowadzący dany przedmiot podają je do wiadomości słuchaczy na pierwszych zajęciach. Warunkiem ukończenia studiów podyplomowych jest uzyskanie zaliczeń i złożenie egzaminów przewidzianych w programie kształcenia.

Szczegółowe warunki i zasady oceny osiągnięć doktorantów są opisane w sylabusach przedmiotów. W większości wypadków jest to opis informujący wystarczająco jasno i precyzyjnie. Są jednak nieliczne przykłady informacji zbyt ogólnych i lakonicznych, jak „zaliczenie na ocenę i egzamin”, bez podania podstaw wystawienia tej oceny czy metody egzaminowania. Wykorzystuje się natomiast różne podstawy oceny, jak prace kontrolne,

eseje, aktywność na zajęciach itd., lecz zauważalną zaletą jest częste sięganie do egzaminów ustnych.

Jeśli szerzej spojrzeć na system oceny efektów kształcenia, to należy przypomnieć znaczny udział kończących studia doktoranckie obronami prac doktorskich, co najbardziej syntetycznie i przekonująco dowodzi osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia. Niemal tak samo ważnym dowodem osiągnięcia tych efektów są publikacje naukowe doktorantów. Jest ich dość dużo, bo w ostatnich 4 latach od 28 do 98 rocznie (przeciętnie blisko 49), a więc przeciętnie więcej niż po jednej na doktoranta rocznie. Niektóre publikacje są w języku angielskim i ich udział z roku na rok (niezbyt regularnie) wzrasta zbliżając się do 20%.

Obok zaliczenia przedmiotów przewidzianych w planie studiów lub wybranych przez doktoranta ocena jego osiągnięć obejmuje wypełnienie co semestr karty okresowych osiągnięć i wystawienie opinii promotora. W tych dwóch ostatnich etapach uwzględniane są postępy w przygotowywaniu rozprawy doktorskiej i publikacje naukowe oraz inne osiągnięcia doktoranta. Ostatecznej okresowej oceny dokonuje kierownik studiów doktoranckich. Zapewnia to ocenę odpowiednio częstą, kompleksową i przejrzystą.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program kształcenia na studiach doktoranckich umożliwia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla badań w zakresie dyscyplin: ekonomii i finansów oraz uzyskanie stopnia naukowego doktora. Doktoranci pozytywnie oceniają przyjęty program studiów doktoranckich. Program studiów jest bogaty i w pełni spełnia ich wymagania.

3.2) Efekty kształcenia na studiach podyplomowych zostały określone w sposób odpowiadający wymaganiom pracodawców. Przewidują one w szczególności nabywanie nowych umiejętności oczekiwanych przez pracodawców.

3.3) W określaniu efektów kształcenia brane są pod uwagę opinie wyrażane przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Doktoranci zaakceptowali efekty kształcenia opracowane dla studiów III stopnia. Zostali oni zaangażowani w proces ich opracowania. Współpracę z pracodawcami w procesie określania efektów kształcenia dla studiów podyplomowych należy ocenić bardzo wysoko. Szeroka oferta studiów podyplomowych wynika z potrzeb konkretnych grup zawodowych i organizacji. Daje to możliwość certyfikowania studiów czy też uzyskiwania specjalnych uprawnień. Średnio wśród prowadzących zajęcia 50% stanowią praktycy.

3.4) Na studiach podyplomowych i doktoranckich stosowany jest system ECTS. Liczba punktów ECTS jest określana zgodnie z obowiązującymi zasadami i odpowiada nakładowi pracy słuchacza i doktoranta niezbędnemu do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

3.5) Na studiach podyplomowych i doktoranckich stosowany jest system zapewniający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych dla tych studiów celów i efektów kształcenia. Informacje o tym systemie są dostępne dla zainteresowanych studiami osób.

Kryterium 4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

4.1)

Na Wydziale zatrudnionych jest 144 nauczycieli akademickich, w tym 131 w podstawowym miejscu pracy. Jest wśród nich 12 osób z tytułami naukowymi (w tym 11 w podstawowym miejscu pracy), 22 (w tym w podstawowym miejscu pracy 21) doktorów habilitowanych i 76 (w tym w podstawowym miejscu pracy 72) doktorów. W każdej z tych grup widoczny jest w ostatnich 4 latach wyraźny przyrost liczby zatrudnionych w podstawowym miejscu pracy. Większość osób z tytułami i stopniami naukowymi reprezentuje dyscyplinę ekonomia, ale są też reprezentanci finansów, prawa, socjologii, historii, matematyki oraz automatyki i robotyki. Jest to kadra wystarczająca do realizacji zadań dydaktycznych, naukowych i organizacyjnych. Kadra rozwija się dość intensywnie. Na Wydziale w latach 2009-2014 nadano 26 stopni doktora w dyscyplinie ekonomia oraz 7 stopni doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia i 2 stopnie doktora habilitowanego w dyscyplinie finanse (za zgodą CK). W tym samym okresie na wniosek Wydziału jedna osoba uzyskała tytuł naukowy. Dziś dostrzegana niewielka liczba przedstawicieli dyscypliny finanse wynika z „młodości” tej dyscypliny. W rzeczywistości wielu przedstawicieli ekonomii zajmuje się finansami, a także wiele będących w przygotowaniu prac doktorskich jest z dyscypliny finanse. Jeśli można dostrzec jakieś braki, to dotyczą one zarządzania, ale i w tym wypadku formalne przypisanie do dyscypliny wynikające z posiadanego dyplomu nie wyklucza badań naukowych z zakresu zarządzania. Tacy badacze są i będzie o tym mowa w opisie działalności naukowej.

Kadra jest odpowiednia, by skompletować z niej minima kadrowe kierunków studiów, które są prowadzone i mają być kontynuowane, a także w sposób właściwy dokonać obsady zajęć dydaktycznych.

Nabór pracowników naukowo-dydaktycznych odbywa się na podstawie otwartych konkursów (nie dotyczy zatrudnienia na ½ etatu i w mniejszym wymiarze czasu pracy). Decyzję o zatrudnieniu podejmuje Rektor na wniosek Dziekana. Są to więc zasady poprawne i zapewniające możliwość określenia wymagań konkursowych w zgodzie z potrzebami naukowymi i dydaktycznymi.

Pracownicy podlegają ocenom okresowym obejmującym dorobek naukowy, wywiązywanie się z obowiązków dydaktycznych, osiągnięcia związane z: kształceniem kadry naukowej, upowszechnianiem wiedzy, współpracą z gospodarką oraz ośrodkami nauki i kultury, wynalazczością i racjonalizacją, a także dorobek związany ze: sporządzaniem recenzji naukowych, organizacją pracy naukowej i dydaktycznej, a ponadto podnoszenie własnych kwalifikacji i wywiązywanie się z obowiązków dotyczących prawa autorskiego, prawa własności przemysłowej i pokrewnych. Ocen tych dokonuje komisja złożona z dziekana, prodziekana i kierownika katedry. Jedyne, co może niepokoić, to objęcie ocenami okresowymi w ostatnich 2 latach tylko niektórych pracowników.

Ważnym elementem polityki kadrowej, stymulującym rozwój kadry naukowej, jest system stypendiów doktorskich i habilitacyjnych, lecz szczyt jego wykorzystania miał miejsce w 2011 r., a potem zwłaszcza w grupie stypendiów habilitacyjnych nastąpiło zahamowanie. Stymulująco działają także nagrody rektora i nagrody dziekana przyznawane za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Wydział udostępnia też pracownikom naukowo-dydaktycznym szkolenia pedagogiczne, językowe, metodyczne w zakresie e-learningu i inne. Starania władz o dobre warunki pracy naukowej i dydaktycznej nie są zwykle postrzegane jako element polityki kadrowej, ale oceniany Wydział pod tym względem się wyróżnia i można sądzić, że tym razem ma to pozytywny wpływ na skłonność pracowników do dobrego wykonywania swoich zadań.

Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na studiach III stopnia jest pozytywnie oceniana przez doktorantów, a prowadzone przez nią zajęcia są interesujące i zgodne z posiadanymi kompetencjami. Podczas realizacji pracy badawczej prowadzonej

przez doktorantów istnieje swobodny dostęp do opiekunów oraz pozostałych członków kadry dydaktycznej. Pracownicy otwarci są na konsultacje w uzgodnionym i dogodnym dla doktorantów czasie.

Kierownicy Katedr przydzielają doktorantom zajęcia w porozumieniu z opiekunem/promotorem. Są oni informowani o zakresie prowadzonych zajęć z wystarczającym wyprzedzeniem umożliwiającym im właściwe przygotowanie się. Zajęcia przydzielane są zgodnie z posiadanymi kompetencjami oraz prowadzonymi badaniami. Istnieje możliwość konsultacji z pracownikami odnośnie powierzonych zajęć dydaktycznych oraz zmiany jeśli są one niezgodne z ich kompetencjami i prowadzonymi badaniami.

4.2).

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług dysponuje własnym obiektem stanowiącym jego siedzibę i będącym do pełnej dyspozycji dla potrzeb realizacji działalności dydaktycznej i naukowej. Infrastruktura naukowo-dydaktyczna obejmuje sale przeznaczone do prowadzenia zajęć, pomieszczenia pracowników naukowo-dydaktycznych, pomieszczenia zajmowane przez pracowników obsługi i administracji wspierających działalność naukową i dydaktyczną, bibliotekę oraz inne pomieszczenia niezbędne dla prowadzenia działalności Uczelnianej. Wydział dysponuje 62 salami dydaktycznymi, w tym 12 salami wykładowymi o pojemności od 54 do 220 miejsc oraz 14 salami ćwiczeniowymi przeznaczonymi do prowadzenia zajęć w grupach od 28 do 42 osób. Większość sal dydaktycznych, a zwłaszcza duże wyposażonych jest w sprzęt multimedialny i nagłośnienie. W salach znajdują się białe i zielone tablice. Dostępny jest także bezprzewodowy Internet. Ponadto do prowadzenia zajęć przeznaczone i przystosowane pod względem wyposażenia są 33 sale seminaryjne i trzy sale komputerowe. Te ostatnie wyposażone są w komputery i urządzenia peryferyjne oraz oprogramowanie niezbędne do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Studenci Wydziału mają także możliwość korzystania z 6 sal wyposażonych w komputery z odpowiednim oprogramowaniem w budynku Service Inter-Lab.

Istotnym elementem wsparcia procesu dydaktycznego i badawczego dostępnym dla pracowników Wydziału jest specjalistyczne oprogramowanie komputerowe. Wydział dysponuje w tym zakresie następującym oprogramowaniem:

1. Program Microsoft Dynamics Academic Alliance z systemami klasy ERP – Microsoft Dynamics NAV, Microsoft Dynamics AX, Microsoft CRM zapewniające wsparcie różnorodnych procedur gospodarczych w zakresie produkcji, dystrybucji, usług, zarządzanie w organizacjach międzynarodowych, obsługi sprzedaży.
2. Program MSDN Academic Alliance umożliwiający dostęp do obszernej oferty systemów operacyjnych, serwerów, narzędzi do wytwarzania aplikacji, programów biurowych.
3. Program SAP University Alliances zapewniający zapoznanie z technologiami SAP oraz kontakt z ekspertami z dziedziny oprogramowania biznesowego.
4. Program Comarch OPTIMA z możliwością korzystania z materiałów e-learningowych.
5. Programy Microsoft Project i GATT Project wspierające zajęcia z zakresu zarządzania projektami.

Kolejnym elementem infrastruktury naukowo-dydaktycznej Wydziału jest Centrum Informacji Menedżerskiej. Jego zadaniem jest zapewnienie dostępu do najbardziej aktualnej i wyspecjalizowanej wiedzy niezbędnej do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych w zakresie podejmowania rozwiązań proinnowacyjnych w przedsiębiorstwach. Centrum składa się z otwartej czytelni multimedialnej, stanowisk komputerowych, stanowisk do pracy z własnym sprzętem komputerowym oraz kiosków multimedialnych. Czytelnia obsługiwana jest przez system RFID pozwalający na bezobsługowe wypożyczanie i przyjmowanie zwrotów książek. Centrum Informacji Menedżerskiej zapewnia dostęp do interaktywnych baz danych (m.in. ekonomicznych,

finansowych, statystycznych, logistycznych). W Centrum możliwe jest przeprowadzanie zajęć grupowych dzięki zapewnieniu w przeznaczonych do tego pomieszczeniach dostępu do odpowiednich baz danych. Do dyspozycji użytkowników jest 15 takich pomieszczeń. Należy wskazać, że Centrum jest odpowiednio przystosowane do obsługi osób niepełnosprawnych.

Biblioteka stanowiąca element Centrum Informacji Menedżerskiej posiada powierzchnię 2158 m². Obejmuje ona czytelnię z wolnym dostępem do księgozbioru i czasopism, w tym ekonomicznych, wypożyczalnię oraz Ośrodek Informacji Naukowej. W czytelni do dyspozycji użytkowników znajduje się 310 miejsc do pracy indywidualnej. Do dyspozycji użytkowników przeznaczonych jest 35 komputerów z dostępem do Internetu. Korzystający z biblioteki mogą korzystać także z własnego sprzętu, gdyż stanowiska pracy wyposażone są w gniazda sieciowe.

Praca biblioteki wspomagana jest przez system biblioteczny KOHA, który umożliwia korzystanie z katalogu on-line, zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne, zdalnego rezerwowania materiałów bibliotecznych, zdalnego przedłużania zwrotu wypożyczonych materiałów, elektronicznego systemu powiadamiania użytkowników o terminach zwrotu, zdalnego dostępu do licencjonowanych zasobów elektronicznych, przeprowadzanie szkoleń bibliotecznych.

Biblioteka Centrum Informacji Menedżerskiej działa w systemie Sieci Biblioteczno-Informacyjnej Uniwersytetu Szczecińskiego, co zapewnia większą jej dostępności dla użytkowników. Zasoby biblioteczne Centrum Informacji Menedżerskiej obejmują piśmiennictwo z dziedziny nauk ekonomicznych zgodnie z profilem naukowo-dydaktycznym Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług. Są to przede wszystkim zasoby z zakresu ekonomii, zarządzania, finansów, marketingu, bankowości, gospodarki światowej, rachunkowości, ekonometrii, statystyki, polityki społeczno-gospodarczej, turystyki, transportu, logistyki, łączności i ochrony środowiska. Księgozbiór biblioteki obejmuje 40.998 woluminów, na co składa się 29.012 pozycji zwartych, 11.986 pozycji ciągłych oraz 139 pozycji zbiorów specjalnych. W latach 2012-2014 księgozbiór powiększył się o około 25 %.

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług dysponuje kilkoma specjalistycznymi laboratoriami. Są to:

- a. Laboratorium Badań i Analiz Logistycznych. Laboratorium pozwala na odzwierciedlenie szeregu procesów magazynowych. Wyposażone jest ono w specjalistyczne oprogramowanie pozwalające na kompletację towarów oraz przeprowadzanie symulacji procesów związanych z logistyką w przedsiębiorstwach, modelowanie i zarządzanie procesami i systemami planowania transportu, obsługi punktów detalicznych, usługowych oraz zarządzania transportem.
- b. Laboratorium bankowe – Badania, Analizy, Edukacja składające się z dwóch uzupełniających się elementów. Są to po pierwsze urządzenia techniczne wykorzystywane w bankach wspomagające ich działalność operacyjną. Drugim elementem jest specjalistyczne oprogramowanie wspomagające procesy decyzyjne i prowadzenie sprzedaży w bankach komercyjnych.
- c. Laboratorium Giełdowe poprzez zapewnienie dostępu do aktualnych danych rynkowych i narzędzi rynku kapitałowego pozwala na prowadzenie działalności badawczej i dydaktycznej z zakresu tego segmentu rynku finansowego. Specjalistyczne oprogramowanie zainstalowane w laboratorium pozwala na zdobycie praktycznych umiejętności z zakresu prowadzenia analiz finansowych i operacji na giełdzie papierów wartościowych.
- d. Laboratorium badań nad Transportem i Zrównoważoną Mobilnością wykorzystywane jest zarówno dla prowadzenia zajęć dydaktycznych, jak i rozwijania współpracy nauki z praktyką. Oprogramowanie zainstalowane w laboratorium pozwala na modelowanie, przeprowadzanie symulacji i prognozowania ruchu w transporcie. Funkcjonujące w jego

ramach Laboratorium Mobilności jest wykorzystywane do przeprowadzania badań i przygotowywania opracowań (np. aplikacji mobilnych dla transportu miejskiego, porównywarek przebiegu tras dla różnych środków transportu) dotyczących transportu na terenie Szczecina.

- e. Laboratorium Turystyczne służące do przeprowadzania zajęć dydaktycznych z zakresu zastosowania nowoczesnych technik informacji w turystyce.
- f. Laboratorium Elektronicznej Administracji i Cyfryzacji umożliwia prowadzenie kształcenia z zakresu informatyzacji podmiotów publicznych i digitalizacji dziedzictwa kultury.
- g. Pracownia Call Center przeznaczona do prowadzenia badań ilościowych poprzez wywiady telefoniczne.
- h. Pracownia Fokusowa służy do przeprowadzania zogniskowanych wywiadów grupowych.
- i. Pracownia Innoanaliz pozwala dzięki specjalistycznemu oprogramowaniu przeprowadzać analizy i dokonywać optymalizacji procesów głównych i rozwojowych, podejmować decyzje w warunkach niepewności, pozyskiwać i oceniać pomysły dotyczące wprowadzania usprawnień. W laboratorium można przeprowadzać gry symulacyjne odnoszące się do tych zjawisk i procesów.

Kolejnym elementem infrastruktury Wydziału jest Centrum Przedsiębiorczości. Jego zadaniem jest wspieranie powstawania nowych podmiotów gospodarczych. Jednostka ta udostępnia zainteresowanym osobom pomieszczenia typu open space z odpowiednimi urządzeniami technicznymi niezbędnymi do pracy i realizacji spotkań biznesowych. Centrum działa we współpracy z Akademickim Inkubatorem Przedsiębiorczości i Akademickim Biurem Karier.

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości jest jednostką ogólnouczelnianą Uniwersytetu Szczecińskiego działającą od 2005 r. Zajmuje się preinkubacją, inkubacją i postinkubacją. Jego celem jest promowanie przedsiębiorczości poprzez udzielanie wsparcia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

Akademickie Biuro Karier Uniwersytetu Szczecińskiego prowadzi działania nakierowane na studentów i absolwentów ułatwiające im wejścia na rynek pracy. Biuro wspomaga studentów w realizacji praktyk zawodowych, staży, udostępnia oferty pracy, organizuje szkolenia i warsztaty nakierowane na pozyskiwanie umiejętności interpersonalnych, oferuje indywidualne konsultacje w zakresie przygotowania dokumentów aplikacyjnych.

Przedstawione powyżej elementy infrastruktury dydaktycznej i naukowej przeznaczone są dla studentów, w tym doktorantów i pracowników naukowo-dydaktycznych. Służą do prowadzenia zajęć, pracy własnej, pozyskiwania informacji i dokonywania ich analiz.

Dla realizacji zajęć na studiach podyplomowych prowadzonych w siedzibie Wydziału słuchacze korzystają z tej samej bazy dydaktycznej, która jest przeznaczona dla studentów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Zapewnia to właściwe pod względem pomieszczeń i wyposażenia warunki do realizacji zajęć. Natomiast zajęcia na studiach z Rachunkowości odbywające się poza siedzibą Wydziału odbywają się w pomieszczeniach wynajmowanych od różnych instytucji. W Koninie i Słupsku zajęcia prowadzone są w siedzibach szkół wyższych, co zapewnia dostęp do sali wykładowej wyposażonej w sprzęt multimedialny oraz sali komputerowej. W Zielonej Górze i Kołobrzegu dla potrzeb prowadzenia zajęć dydaktycznych korzysta się z wynajętych sal wykładowych w odpowiednio Instytucie Filozoficzno-Teologicznym oraz Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji. W tych ostatnich ośrodkach infrastruktura do prowadzenia zajęć dydaktycznych jest nieco słabsza.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa pozostająca do dyspozycji Wydziału jest w pełni dostosowana do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia oraz specyfiki

realizowanych badań naukowych. Cechuje ją nowoczesność i bardzo dobry stan utrzymania. Poszczególne elementy infrastruktury są w miarę potrzeb systematycznie rozwijane, uzupełniane i modernizowane.

Doktoranci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym nie zgłosili zastrzeżeń dotyczących infrastruktury wizytowanego Wydziału. W pełni zaspokaja ona ich potrzeby i umożliwia realizację prowadzonych badań naukowych oraz prowadzenie zajęć dydaktycznych. Posiadają łatwy dostęp do wszelkich niezbędnych materiałów wliczając w to, zasoby biblioteki oraz internetowe bazy danych. Oceniają ich ilość na w pełni wystarczającą i zaspakajającą ich potrzeby.

4.3)

Zgodnie z przepisami Uchwały nr 113/2013 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego w sprawie zasad gospodarki finansowej Uniwersytetu Szczecińskiego gospodarka finansowa Uczelni jest zdecentralizowana. Oznacza to, że część uprawnień i odpowiedzialności została delegowana na szczebel prorektorów, dziekanów i kierowników innych jednostek na podstawie imiennych pełnomocnictw. W Uchwale określono zasady gospodarowania środkami finansowymi Uczelni, procedury sporządzania planu rzeczowo-finansowego, zasady wyodrębniania środków pieniężnych na fundusz remontowy, fundusz spójności oraz fundusz na działalność kulturalną i sportową, rozliczenia świadczeń wzajemnych między jednostkami organizacyjnymi, monitorowanie sytuacji finansowej ośrodków odpowiedzialności, sporządzanie i realizację programu naprawczego.

Gospodarka finansowa prowadzona jest na podstawie planu rzeczowo-finansowego Uczelni oraz planów rzeczowo-finansowych ośrodków odpowiedzialności. Projekt planu rzeczowo-finansowego Uczelni jest, przy zachowaniu zasad równowagi budżetowej, przygotowywany przez Rektora i uchwalany przez Senat. Natomiast projekt planu rzeczowo-finansowego Wydziału jest przygotowywany przez Dziekana i uchwalany przez Radę Wydziału.

Dotacja na działalność podstawową otrzymywana przez Uczelnię z MNiSzW przed podziałem na ośrodki odpowiedzialności jest pomniejszana o kwotę przeznaczoną na fundusz remontowy, fundusz spójności oraz fundusz na działalność kulturalną i sportową. Pozostała część dotacji (80%) jest dzielona na Wydziały według algorytmu stosowanego przez MNiSzW. Uchwała w sprawie zasad gospodarki finansowej określa proporcje podziału wpływów z poszczególnych źródeł przychodów pomiędzy ośrodki odpowiedzialności oraz rodzaje i wysokość kosztów, które są z tych przychodów pokrywane. Ze środków przekazanych do dyspozycji podstawowych jednostek organizacyjnych są pokrywane wydatki związane z utrzymaniem tych jednostek, w tym związane z działalnością dydaktyczną, naukowo-badawczą i organizacyjną, z wyłączeniem wydatków pokrywanych ze środków wydzielonych do dyspozycji Rektora.

Istotnym elementem systemu finansowego Uczelni jest Fundusz Spójności tworzony z nadwyżki pozostałych przychodów operacyjnych i przychodów finansowych ponad kosztami operacyjnymi i finansowymi Uczelni w danym roku kalendarzowym oraz 35% kwoty opłat za kształcenia na studiach niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, a także jednolitych studiach magisterskich. Fundusz ten jest przeznaczony na wspieranie działalności naukowo-badawczej jednostek organizacyjnych i pracowników Uczelni oraz czasowe pokrycie niezbędnych wydatków ośrodków odpowiedzialności, które wdrażają program naprawczy. Kwota na wspieranie działalności naukowo-badawczej nie może być niższa niż 20+% funduszu.

Nadzór nad przestrzeganiem dyscypliny finansów publicznych w ośrodkach odpowiedzialności sprawuje Rektor. Kwestor informuje Rektora i kierowników ośrodków odpowiedzialności o każdym przypadku naruszenia dyscypliny finansów publicznych,

niewykonaniu planu przychodów lub przekroczeniu limitu kosztów oraz innych sytuacjach stanowiących zagrożenie płynności finansowej Uczelni i jej ośrodków odpowiedzialności. W przypadku przedstawienia na kolejny rok planu rzeczowo-finansowego wykazującego ujemny wynik finansowy lub uzyskania przez kolejne trzy miesiące w danym roku obrachunkowym ujemnego wyniku finansowego kierownik jednostki jest zobowiązany do przedłożenia w terminie 14 dni, do przedłożenia programu naprawczego gwarantującego zrównoważenie przychodów i kosztów. Za brak przedłożenia takiego programu przewidziane są określone sankcje administracyjne i finansowe.

Dodatni wynik finansowy uzyskany przez jednostkę może być przeznaczony wyłącznie na pokrycie planowanego ujemnego wyniku w kolejnych okresach oraz finansowanie remontów i inwestycji w danej jednostce. Jeżeli dana jednostka korzystała w poprzednich okresach z funduszu spójności, to jej dodatni wynik za poprzedni rok podlega zwrotowi na fundusz spójności.

Dziekani Wydziałów nie dysponują środkami finansowymi na tworzenie motywacyjnych systemów wynagrodzeń pozwalających na dodatkowe wynagradzanie za szczególne osiągnięcia dydaktyczne, naukowe i organizacyjne. Mogą jedynie dokonywać pewnego zróżnicowania wynagrodzeń w ramach ich podwyżek.

Zgodnie z zasadami gospodarki finansowej dotyczącymi szkół wyższych Wydział prowadzi jedynie samodzielną politykę finansową w zakresie dotacji otrzymywanej na działalność statutową w formie dotacji podmiotowej i dotacji celowych, a także środków uzyskiwanych z tytułu grantów MNiSzW, Narodowego Centrum Nauki, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, projektów realizowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł.

Podstawowym źródłem finansowania działalności naukowej pracowników Wydziału są środki finansowe na działalność statutową, które obejmują dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego i dotację celową na prowadzenie badań przez młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich. Podział środków na badania statutowe z dotacji na utrzymanie potencjału badawczego oraz zasady ich wydatkowania i wykorzystania przez Wydział określone są w załączniku do Zarządzenia Rektora US nr 14/2014 z 14 kwietnia 2014 r. – Regulamin podziału dotacji na działalność statutową – utrzymanie potencjału badawczego.

Dotacja celowa na prowadzenie badań przez młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich dzielona jest w oparciu o przepisy Regulaminu wewnętrznego systemu grantów doktorskich i habilitacyjnych na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego wprowadzonego Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie zmian w Wewnętrznym systemie grantów doktorskich i habilitacyjnych na Wydziale. Regulamin ten określa warunki, kryteria merytoryczne i formalno-organizacyjne oraz procedury związane z ubieganiem się o finansowanie badań naukowych przez pracowników Wydziału, którzy nie ukończyli 35 roku życia oraz uczestników studiów doktoranckich, a następnie ich rozliczania. Należy podkreślić, że działalność ta finansowana jest w trybie konkursowym, co pozwala na wspieranie najbardziej wartościowych projektów.

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, zgodnie z zasadami polityki gospodarczej przyjętymi w Uniwersytecie Szczecińskim, podobnie jak inne jednostki podstawowe, nie posiada pełnej samodzielności finansowej, zwłaszcza w odniesieniu do środków otrzymywanych w ramach dotacji podstawowej. Ogranicza to do pewnego stopnia możliwości wykorzystania motywacyjnej funkcji wynagrodzeń na poziomie jednostek podstawowych w wspieraniu tym samym realizacji zadań projakościowych. Należy jednak stwierdzić, że stosowana w Uczelni polityka finansowa pozwala na utrzymanie stabilności jej funkcjonowania. Zapewnia finansowanie realizacji jej celów strategicznych i stabilności

rozwoju. Stwarza także podstawy do zapewnienia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, utrzymania infrastruktury dydaktycznej i badawczej, zatrudnionej kadry pracowników naukowo-dydaktycznych, dydaktycznych i administracyjnych oraz finansowanie w niezbędnym zakresie badań naukowych.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Kadra wizytowanego Wydziału odpowiada potrzebom procesu dydaktycznego realizowanego w ramach studiów I,II i III stopnia. Polityka kadrowa umożliwia rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników.

4.2) Infrastruktura dydaktyczna i naukowa Wydziału jest w pełni dostosowana do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia oraz specyfiki realizowanych badań. Infrastruktura ta została w ostatnich latach w znaczącym stopniu rozwinięta i unowocześniona. Zasoby materialne Uczelni oceniane są pozytywnie i umożliwiają realizację prowadzonych badań. Doktoranci mają pełen dostęp do infrastruktury niezbędnej w realizacji pracy doktorskiej.

4.3) Stosowana w Uczelni i na Wydziale polityka finansowa pozwala na utrzymanie stabilności jej rozwoju.

Kryterium 5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

O intensywności i jakości badań naukowych w sposób najbardziej syntetyczny świadczy to, że Wydział otrzymał naukową kategorię B, choć podkreśla się, że do kategorii A brakowało niewiele. W istocie, jeśli chodzi o liczbę publikacji i projektów naukowych, można mówić o znacznej aktywności. W roku 2013 pracownicy i doktoranci Wydziału opublikowali 25 monografii, 156 artykułów naukowych i 118 rozdziałów w monografiach. W latach 2009-2012 opublikowali 2 artykuły w czasopismach z bazy ERIH, blisko 1100 krajowych i 15 zagranicznych artykułów naukowych, 53 monografie w języku polskim, liczne monografie redagowali, było też 30 rozdziałów w monografiach w językach obcych (znaczna większość w angielskim) i blisko 1400 rozdziałów w monografiach w języku polskim. Także w latach 2009-2012 zrealizowano 5 projektów zrealizowanych ze źródeł zagranicznych i 43 ze źródeł krajowych (większość to granty ministerialne).

Wśród publikacji naukowych stosunkowo dużo dotyczy zagadnień specjalistycznych, a niewiele podstawowych problemów ekonomii. Dość znaczny jest udział opracowań z zakresu finansów, ale wśród nich niewiele dotyczy finansów przedsiębiorstw. Znaczny jest udział publikacji z zarządzania, w tym z zarządzania regionalnego i z marketingu usług. Badania i publikacje o specjalistycznym charakterze w większości są zbieżne z prowadzonymi specjalnościami i możliwe jest ich wykorzystanie w procesie doskonalenia kształcenia specjalnościowego. Można więc dostrzec, że problematyka badań i publikacji naukowych wykazuje dobrą spójność z kierunkami i specjalnościami kształcenia na Wydziale, choć niezupełnie jednolite „pokrycie” obszarów specjalnościowych badaniami. Badania niewątpliwie mają pozytywny wpływ na jakość kształcenia i osiągnięcie zamierzonych jego efektów.

Problem kategorii naukowej, co najmniej częściowo, tkwi w zbyt częstym kierowaniu dzieł do publikacji w wydawnictwach z niską punktacją, np. PTE, oraz w niejednoznacznie naukowym charakterze wielu projektów. Te projekty często bardziej dotyczą transferu

wiedzy, organizacji kształcenia czy zadań eksperckich niż badań o jednoznacznie naukowym charakterze.

Udział doktorantów w realizacji projektów oraz publikacjach naukowych jest dość duży. Gdyby mierzyć to liczbą publikacji, to byłby bliski 10%. Doktoranci mają dobre warunki do prowadzenia badań naukowych, a potwierdzają to ich opinie, liczba ich publikacji naukowych oraz liczba kończonych sukcesem przewodów doktorskich

Istnieją pewne elementy umiędzynarodowienia działalności naukowej, jednak jej poziom różni się w Katedrach (nie wszystkie Katedry mają aktywną współpracę międzynarodową). Warto zaznaczyć działalność Katedry Efektywności i Innowacji, Katedry Gospodarki Światowej i Transportu Morskiego, Katedry Logistyki, które mają znaczący udział w realizacji projektów międzynarodowych, oraz udział ich wykładowców jako ekspertów w Komisjach Europejskich. Tak Katedra Efektywności i Innowacji współpracuje m.in. z Aalborg University w Danii, Rostock University w Niemczech, Stanford University w USA, University of Western Australia czy Murmansk State Pedagogical University w Murmańsku, jest też członkiem Association of European Science and Technology Transfer Professional, TII - Technology Innovation International.

Warto odnotować na Wydziale dobrze uregulowaną motywację ze strony władz dziekańskich za uczestnictwo w konkursach na zdobycie grantów międzynarodowych, która polega w gwarantowaniu udziału własnego jednostki w finansowaniu tych projektów. Pozytywna jest praktyka włączania studentów obcokrajowców, którzy studiuje na Wydziale w ramach programu Erasmus, do działalności studenckich kół naukowych.

Wydział realizuje kilku projektów międzynarodowych, które jednak noszą nie naukowy, a dydaktyczny charakter. To wymaga aktywizacji działalności w uczestnictwie w konkursach na otrzymywanie grantów międzynarodowych dla realizacji projektów, zorientowanych na przeprowadzenie badań naukowych.

Wydział posiada niezbyt wysoki wskaźnik publikacji w czasopismach zagranicznych z Impact Factor (jak wynika z Ankiety jednostki naukowej za lata 2009-2012) wykładowcy Wydziału nie mają żadnej publikacji w czasopismach posiadających współczynnik wpływu Impact Factor, znajdujących się w bazie Journal Citation Reports; 2 publikacje w czasopiśmie znajdującym się w bazie European Reference Index for Humanities). Niewielka część wykładowców uczestniczyła bezpośrednio w konferencjach międzynarodowych. Istnieją perspektywy aktywizacji transgranicznych badań naukowych w zakresie kierunków naukowych Wydziału. W tym kierunku Wydział posiada znaczne rezerwy dla aktywizacji współpracy międzynarodowej.

Wydział włącza doktorantów w prowadzone badania naukowe. Doktoranci posiadają możliwość współpracy w tworzonych grupach projektowych. Nie zgłaszają również trudności dotyczących realizacji swojej pracy badawczej. Włączani są także do realizacji zadań zleconych wizytowanej jednostce. Wysokie osiągnięcia potwierdzają publikacje doktorantów. Wydział współpracuje również z zewnętrznymi podmiotami w czasie realizacji badań i projektów.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział prowadzi badania naukowe w dyscyplinach naukowych związanych z prowadzonymi kierunkami studiów, a także studiami doktoranckimi, tj. ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu. Wyniki badań naukowych wykorzystuje do doskonalenia procesu dydaktycznego. Wydział włącza doktorantów oraz studentów w prowadzone badania naukowe. Doktoranci posiadają możliwość współpracy w tworzonych grupach projektowych.

Kryterium 6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

6.1)

Podstawowym programem międzynarodowym, w którym uczestniczą studenci, doktoranci i pracownicy Wydziału jest LLP Erasmus. W latach akademickich 2009/2010 do 2013/2014 aktywność taką odnotowano dla każdego roku. Liczba studentów wyjeżdżających w ramach wymiany wynosiła w poszczególnych latach od 13 do 35. Natomiast liczba studentów przyjeżdżających na Wydział zawierała się w granicach od 2 na początku analizowanego okresu do 20 w ostatnim roku. Doktoranci w całym tym okresie nie brali udziału w wymianie międzynarodowej w ramach programu Erasmus. Liczba pracowników wyjeżdżających kształtowała się od 1 do 24 w roku akademickim 2012/2013 i 10 do połowy następnego roku akademickiego. Przyjazdy naukowców z ośrodków zagranicznych zamknęły się za cały ten okres liczbą 2.

Uchwałą Rady Wydziału nr 19e/01/2013/2014 z dnia 17 września 2013 r. powołany został koordynator do spraw wymiany studentów i doktorantów w skali krajowej i międzynarodowej oraz koordynator do spraw wymiany kadry akademickiej w programie LLP/Erasmus. Można zatem stwierdzić, że wymiana międzynarodowa odbywa się w sposób systematyczny, z przewagą wyjazdów studentów i pracowników Wydziału nad przyjazdami z zagranicy. Jedynie doktoranci nie uczestniczą w tej wymianie. Również przyjazdy pracowników zagranicznych należą do rzadkości.

Niewysoka jest mobilność międzynarodowa wykładowców, doktorantów i studentów, związanych z problemem niewystarczających zasobów finansowych, niskiego poziomu znajomości języków obcych, organizacyjnymi problemami realizacji szkoleń długoterminowych w krajach zagranicznych.

Wydział ma pewne osiągnięcia w realizacji programu Erasmus, m.in. wyjazdu studentów i wykładowców na kursy szkoleniowe do krajów zagranicznych. Liczba studentów uczestniczących w Programie LLP Erasmus w latach 2009-2014 wyniosła w sumie 174, z czego 132 osoby stanowili studenci wyjeżdżający za granicę i 42 osoby — studenci przyjeżdżający z zagranicy. Liczba pracowników uczestniczących w Programie LLP Erasmus w latach 2009-2014 wyniosła w sumie 55, z czego 53 osoby stanowili wykładowcy wyjeżdżający za granicę i 2 osoby — wykładowcy przyjeżdżający z zagranicy. Należy zaznaczyć, że wyjazdy noszą przeważnie charakter dydaktyczny, a nie naukowy.

Jak wskazało spotkanie z przedstawicielami studenckich kół naukowych, studenci mało wyjeżdżają na konferencje międzynarodowe do państw zagranicznych, nie tylko wskutek problemów finansowych, ale i przez nieobecność odpowiedniej motywacji.

Wizytowany Wydział nie posiada wyspecjalizowanej komórki odpowiedzialnej za współpracę międzynarodową. Są jednak delegowane osoby nadzorujące proces wyjazdów i koordynujące projekty międzynarodowe, a całość koordynuje bezpośrednio odpowiedni Prodziekan. Doktoranci są informowani o możliwości wyjazdów zagranicznych oraz dostępnych programach międzynarodowych. Informacje mogą pozyskać m.in. w czasie bezpośrednich spotkań, na które zapraszani są także studenci I i II stopnia. Jak dotąd w wyjazdach uczestniczyli w większości studenci oraz pracownicy Wydziału, doktoranci korzystali z nich w niewielkim stopniu. Jednocześnie podkreślają, że posiadają informacje dotyczące możliwych wyjazdów, oraz wiedzą gdzie uzyskać pogłębioną informację na ten temat. Powodem tego może być życie rodzinne oraz zawodowe prowadzone poza Uczelnią.

Studenci Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług mają możliwość udziału w programie międzynarodowym Erasmus. W wymianie międzynarodowej biorą udział studenci I i II stopnia kształcenia. Uczelnia podpisała 9 umów partnerskich dla studentów wizytowanego Wydziału. Należy podkreślić, iż oferowane kształcenie w zagranicznych ośrodkach akademickich jest spójne z wybranym kierunkiem kształcenia w macierzystej Uczelni. Mobilność studentów Wydziału utrzymuje się na stałym poziomie. W latach 2009-2014 w programie Erasmus uczestniczyło 132 studentów Jednostki, co wskazuje na duże zainteresowanie programami międzynarodowymi wśród nich. Proces rekrutacji dotyczący wymiany międzynarodowej w omawianym programie ma charakter powszechny i kompleksowy, a niezbędne informacje można uzyskać na stronie Internetowej Uczelni. Pozytywnie należy ocenić działania podejmowane przez Jednostkę i Uczelnie w celu popularyzacji udziału w programach międzynarodowych wśród studentów. Należą do nich m.in. plakaty informacyjne, spotkania Koordynatorów ze studentami oraz akcje promocyjne. Kwalifikacja na wyjazd odbywa się na Wydziale i jest prowadzona przez Wydziałowych i Kierunkowych koordynatorów ds. wymiany studentów. Kryteria kwalifikacji kandydatów na studia obejmują znajomość języka obcego oraz dobre wyniki w nauce. Według opinii studentów wymagania stawiane kandydatom ubiegającym się o wyjazd uwzględniają zasadę równych szans. Proces rekrutacji dotyczący wymiany międzynarodowej funkcjonuje poprawnie z punktu widzenia oceny studenckiej.

6.2)

W latach 2009-2014 pracownicy Wydziału uczestniczyli w realizacji 13 projektów międzynarodowych. Były to projekty realizowane wspólnie z Uczelniami i różnymi instytucjami z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Szwecji, Włoch, Irlandii, Portugalii, Rumunii, Francji, Australii, Kanady, Belgii, Holandii, Indonezji, Austrii, Danii. W każdym z projektów brało udział kilku pracowników Wydziału. Celami projektów było m.in. zwiększenie integracji absolwentów Uczelni wyższych przez opracowanie szkoleń zapewniających pozyskanie praktycznej wiedzy ułatwiającej zdobycie zatrudnienia, zwiększenie udziału młodych osób w kształceniu i szkoleniu zawodowym, badanie potrzeb szkoleniowych młodych imigrantów, badania podmiotów i konsumentów w logistycznym zaopatrzeniu obszarów wiejskich, fokusowe badania kompetencji. Pracownicy Wydziału brali w ramach projektów udział w przeprowadzaniu badań, adaptacji międzynarodowych materiałów do potrzeb lokalnego rynku. W części projektów Uniwersytet Szczeciński występował jako koordynator wykonania projektu po stronie polskiej.

Większość realizowanych projektów międzynarodowych miała na celu realizację zadań pozwalających na rozwój procesu kształcenia w różnych specjalistycznych obszarach. Rezultaty prowadzonych w ramach projektów badań pozwalały tym samym na ich wykorzystanie dla rozwoju dydaktyki na Wydziale. W ramach projektów opracowywano materiały i przeprowadzano szkolenia dla uczestników projektów, opracowywano narzędzia dla trenerów i wykładowców, dokonywano adaptacji rozwiązań wypracowanych przez partnerów projektów do potrzeb lokalnych.

Należy stwierdzić, że udział pracowników Wydziału w realizacji projektów międzynarodowych przekładał się na podniesienie poziomu kształcenia na Wydziale. Osoby zaangażowane w realizację projektów dokonywały transferu wiedzy i umiejętności w ramach prowadzonych zajęć, a także prowadzą zajęcia dla studentów zagranicznych przyjeżdżających na Wydział w ramach wymiany międzynarodowej.

Według Raportu samooceny, a także na podstawie rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału można uznać, że w ostatnich kilku latach pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału byli bezpośrednio zaangażowani w realizację projektów międzynarodowych. Specyfika tych projektów pozwoliła na prowadzenie przez pracowników

działań, które przyczyniają się do rozwoju dydaktyki na Wydziale. Do działań podejmowanych w ramach projektów, które mają wpływ na prowadzoną dydaktykę można zaliczyć, m.in.: udział w badaniach (np. badanie podmiotów i konsumentów w logistycznym zaopatrzeniu obszarów wiejskich, fokusowe badanie kompetencji, badanie potrzeb szkoleniowych, badania migrantów mające na celu zwiększenie ich dostępu do edukacji w Polsce), opracowanie i prowadzenie szkoleń (m.in. wielojęzyczne szkolenia dla absolwentów kilku krajów, uczestników projektu, mających na celu pozyskanie praktycznej wiedzy, która ułatwi absolwentom zdobycie zatrudnienia), opracowanie narzędzi oddziaływania (np. opracowanie „skrzynki narzędziowej” dla trenerów, również wykładowców Uczelni, wspierającej kształcenie zawodowe), adaptacja rozwiązań wypracowanych przez partnerów projektu do potrzeb lokalnych (np. przygotowanie polskojęzycznej mapy kompetencji). Podejmowane w ramach projektów międzynarodowych działania przekładają się na podniesienie poziomu dydaktyki na Wydziale. Osoby zaangażowane w projekty, są jednocześnie osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne, również fakultatywne, dzięki czemu następuje transfer zdobytej wiedzy i doświadczeń. Osoby te, dzięki kompetencjom językowym, prowadzą zajęcia w formie tutoringu dla studentów przyjeżdżających w ramach wymiany Erasmus.

Na Wydziale informuje się wykładowców, doktorantów i studentów studiów I i II stopnia o uczestnictwie w programach i projektach międzynarodowych.

Niezbyt wysoki jest poziom umiędzynarodowienia kształcenia na poziomach licencjackim oraz magisterskim. Jak pokazało spotkanie, praktycznie nikt po licencjacie nie chce kontynuować zdobywania wiedzy na studiach magisterskich w innych Uczelniach europejskich. Studenci wskazali na trudności w zaliczeniu kredytów ECTS, otrzymanych w innych krajach. Za mało są uzgodnione programy kształcenia z Uczelniami zagranicznymi. Studenci akcentują na zbyt mało kursów językowych. Istniejące kursy noszą w zasadzie teoretyczny, a nie specjalistyczno-praktyczny charakter. To jest jedną z przyczyn tego, iż u studentów w ogóle jest niewysoki poziom wiedzy w zakresie języków obcych, co zmniejsza ich mobilność międzynarodową. Zdaniem Zespołu oceniającego należy dołożyć starań, aby odbudować (istniejącą wcześniej) anglojęzyczną ścieżkę kształcenia

Warto pracować nad motywacyjnym i praktycznym mechanizmem pobytu wykładowców w uniwersytetach zagranicznych (zdecydowana większość szkoleń ma krótkoterminowy charakter).

Przyjęty program studiów doktoranckich zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, uwzględnia obowiązkowe zajęcia z języka obcego. Zajęcia te są wysoko oceniane przez doktorantów i zawierają elementy języka specjalistycznego. Istnieje również możliwość uczestnictwa doktorantów w zajęciach prowadzonych w języku obcym, w tym również prowadzonych przez profesorów wizytujących. Efektem udziału Wydziału w licznych programach międzynarodowych jest wzbogacenie zasobów biblioteki w piśmiennictwo obcojęzyczne.

Wydział organizuje wykłady otwarte oraz zajęcia fakultatywne dla studentów z wykładowcami z zagranicznych ośrodków partnerskich w ramach projektu visiting professor. Studenci wskazali podczas rozmowy z Zespołem oceniającym, że chętnie uczestniczą we wskazanych zajęciach, które oceniają pozytywnie.

Studenci wizytowanej Jednostki mają możliwość wyboru przedmiotów oraz 2 zajęć fakultatywnych prowadzonych w języku obcym. Dodatkowo na Wydziale została uruchomiona specjalność prowadzona w języku angielskim - Business economics (potok anglojęzyczny) realizowana w ramach kierunku ekonomia.

Pozytywnie należy ocenić wzrost zainteresowania wśród studentów zagranicznych możliwością podjęcia kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim z programu Erasmus.

6.3)

Istotną rolę w działalności Wydziału odgrywa współpraca prowadzona przez jego pracowników z kilkunastoma krajowymi i kilkunastoma zagranicznymi Uczelniami. Z Uczelni krajowych są to m.in. Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Akademia Morska w Szczecinie, Politechnika Śląska. O odniesieniu do Uczelni krajowych jest to przede wszystkim współpraca naukowa. Polega na prowadzeniu wspólnych projektów badawczych, przygotowywaniu publikacji naukowych, organizacji i udziale w konferencjach naukowych, udziale w procedurach związanych z rozwojem kadry naukowej. Natomiast współpraca z Uczelniami zagranicznymi polega na realizacji wspólnych projektów badawczych, badawczo-konsultingowych, wspólne publikacje naukowe oraz szkolenia. Prowadzona jest także współpraca dydaktyczna polegająca na prowadzeniu zajęć dydaktycznych. Zakres tej współpracy w zakresie krajowym i zagranicznym należy uznać za bardzo dobrze rozwinięty, a jej rezultaty za istotne, w tym dla procesu kształcenia. Wyniki współpracy są wykorzystywane w działalności dydaktycznej.

Wydział ma wiele podpisanych umów międzynarodowych w ramach Lifelong Learning Programme „Uczenie się przez całe życie” Erasmus, Erasmus + (2014-2021) z uniwersytetami Irlandii, Węgier, Łotwy, Hiszpanii, Turcji, Czech.

Wydział aktywnie powołuje profesorów z innych krajów do zespołów redakcyjnych czasopism naukowych i recenzowania prac naukowych.

Wizytowana jednostka współpracuje z zagranicznymi Uczelniami w ramach wielu programów współpracy zagranicznej m.in. „South Baltic Training”. W trakcie tej współpracy zaangażowani są również doktoranci. Wydział nie podjął współpracy z Uczelniami krajowymi w ramach programu MOST dla doktorantów, a sami doktoranci nie posiadają informacji w tym zakresie. Doktoranci znają możliwe ścieżki wyjazdów zagranicznych, zwracają oni uwagę na pomoc odpowiednich struktur Uczelni w kwestiach formalnych.

Wydział w ramach współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi umożliwia studentom uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach i projektach naukowych. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili możliwość uczestnictwa we wskazanych aktywnościach naukowych. Istotne jest finansowanie (pełne lub częściowe) wskazanych wyjazdów studentów przez Uczelnię.

Studenci wizytowanej Jednostki aktywnie uczestniczą w wymianach krajowych z programu mobilności studentów MOST. Istotne informacje oraz etapy rekrutacji studentów na wskazaną wymianę są dostępne na stronie Internetowej Uczelni. Studenci pozytywnie ocenili oferowane możliwości wymiany krajowej.

6.4)

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług prowadzi szeroką pod względem przedmiotowym i podmiotowym współpracę z otoczeniem społeczno gospodarczym. Współpraca ta pozwala w szczególności na doskonalenie procesu kształcenia i realizację założonych efektów kształcenia. Jako główne formy współpracy można wskazać:

1. Uczestnictwo nauczycieli akademickich w szkoleniach i stażach organizowanych w ramach projektów przeprowadzanych z partnerami. Wyniki tych przedsięwzięć pozwalają na poszerzanie wiedzy z obszaru praktyki gospodarczej oraz rozwijanie powiązań kooperacyjnych z różnymi organizacjami.
2. Utrzymywanie współpracy z przedsiębiorstwami, instytucjami i organizacjami polegającej m.in. na realizacji wspólnych projektów, pełnienie funkcji w tych podmiotach, członkostwo itp. Pozwala to na poszerzanie przez pracowników

naukowo-dydaktycznych wiedzy o charakterze praktycznym, rozwijanie umiejętności oraz kompetencji społecznych, które mogą być następnie wykorzystywane w procesie kształcenia.

3. Przeprowadzanie konsultacji i zbieranie opinii odnoszących się do procesu kształcenia. Dotyczy to w szczególności tworzenia nowych kierunków studiów, specjalności, studiów podyplomowych, określania efektów kształcenia z nimi związanych, zbierania opinii pracodawców na temat realizowanych form kształcenia i konieczności dokonywania ich modyfikacji. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa Rada Konsultacyjna ds. Programów Kształcenia.
4. Organizowania praktyk i staży dla studentów Wydziału w przedsiębiorstwach i instytucjach, zarówno o charakterze obligatoryjnym, jak i dodatkowych. Te formy współpracy nakierowane są na poszerzanie przez studentów wiedzy praktycznej, nabywanie umiejętności i kształtowanie kompetencji społecznych odnoszących się do danego środowiska pracy.

Współpraca z jednostkami administracji państwowej i samorządowej o charakterze lokalnym, regionalnym i ogólnokrajowym pozwala Wydziałowi z jednej strony na korzystanie z ich pracowników do prowadzenia zajęć dydaktycznych, pozyskiwaniu opinii na temat jego działalności dydaktycznej, uzyskiwaniu konsultacji, a z drugiej strony na odbywanie staży i praktyk w tych podmiotach, przygotowanie dla nich analiz i ekspertyz, uczestnictwo w radach i zespołach doradczych, organizowanie szkoleń dla pracowników itd. Należy wskazać, że współpraca w tym zakresie prowadzona jest także z izbami gospodarczymi oraz innymi zrzeszeniami pracodawców, co daje szerokie przełożenie na praktykę gospodarczą i przynosi konkretne rezultaty w zakresie tworzenia i modernizacji efektów kształcenia.

Istotną rolę odgrywa także współpraca pracowników Wydziału z podmiotami gospodarczymi. Jej wynikiem jest w szczególności udział praktyków w procesie kształcenia oraz pozyskiwanie ich opinii na temat jego jakości i postulowanych kierunków zmian. Z drugiej strony współpraca z podmiotami gospodarczymi pozwala na odbywanie w nich praktyk i staży, realizację wspólnych projektów badawczych, organizowania szkoleń, przygotowywanie prac na zlecenia. Wszystkie te działania mają bezpośredni bądź pośredni wpływ na proces kształcenia realizowany na Wydziale.

Pracownicy Wydziału są także członkami szeregu towarzystw naukowych, stowarzyszeń i fundacji biorąc czynny udział w ich działalności statutowej oraz prowadząc na ich rzecz ekspertyzy, recenzje, raporty itd.

Podstawową rolę w utrzymywaniu bieżących kontaktów Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług z otoczeniem społeczno-gospodarczym mających na celu osiągnięcie w procesie dydaktycznym właściwych efektów kształcenia odgrywa Rada Konsultacyjna ds. Programów Kształcenia. Rada ta skupia przedstawicieli przedsiębiorstw, organów samorządu terytorialnego, instytucji oraz stowarzyszeń naukowych i zawodowych, a także organizacji probiznesowych. Reprezentowane jest w jej ramach tym samym szerokie grono pracodawców i przedstawicieli rynku pracy zainteresowanych jakością kształcenia w ramach kierunków studiów oraz specjalności studiów podyplomowych prowadzonych przez Wydział. Rada Konsultacyjna spełnia funkcje doradcze i wspiera merytorycznie proces dydaktyczny i rozwój naukowy Wydziału. Rada wyraża opinie w sprawie strategicznych kierunków kształcenia, w tym kierunków studiów, specjalności studiów podyplomowych i efektów kształcenia oczekiwanych od ich absolwentów. Członkowie Rady dzielą się swoimi doświadczeniami i informacjami odnoszącymi się do bieżących wydarzeń w obszarze praktyki biznesu, co pozwala na dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy i zmian dokonujących się na nim w krótkiej i średniej perspektywie.

Należy wskazać, że ważnym elementem współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest udział praktyków w procesie kształcenia. Ma to istotne znaczenie zwłaszcza w aspekcie nadania procesowi kształcenia charakteru praktycznego, w tym poprzez rozwijanie i realizację efektów kształcenia w zakresie umiejętności.

Dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, zwłaszcza na studiach pierwszego i drugiego stopnia, istotnym elementem współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jest wsparcie przedstawicieli praktyki gospodarczej w organizacji praktyk zawodowych i staży. Pozwala to zarówno na realizację programowych zajęć jakimi są na studiach pierwszego stopnia praktyki w przedsiębiorstwach i instytucjach, jak i stworzenie możliwości odbywania przez studentów pierwszego i drugiego stopnia staży dobrowolnych, wykraczających poza podstawę programową. Praktyki i staże odgrywają na studiach z dziedziny nauk ekonomicznych istotną rolę także dla pozyskiwania danych i materiałów do prac licencjackich i magisterskich. Współpraca z praktyką gospodarczą pozwala także studentom studiów trzeciego stopnia na dostęp do danych niezbędnych przy prowadzeniu badań empirycznych. Także pracownicy nauko-dydaktyczni Wydziału mogą dzięki współpracy z otoczeniem społeczno-ekonomicznym uzyskiwać dostęp do informacji niezbędnych dla prowadzenia działalności dydaktycznej i naukowej.

Można zatem stwierdzić, że Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług przywiązuje należyte znaczenie do rozwijania współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu określania efektów kształcenia dla wszystkich form prowadzonych studiów oraz tworzenia warunków do ich osiągnięcia. W wyniku tej współpracy efekty kształcenia są dostosowywane do wymogów rynku pracy, a w realizację procesu kształcenia włączani są praktycy. Współpraca ta pozwala także na dostęp do bieżących informacji na temat procesów i zmian zachodzących w przedsiębiorstwach i instytucjach otoczenia biznesu.

Obszerna i zróżnicowana, co do form, współpraca z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, przedsiębiorstwami, instytucjami i organizacjami pozwala pracownikom Wydziału na rozwijanie działalności naukowej i doskonalenie procesu kształcenia. Pozwala ona również na uwzględnienie w badaniach naukowych i zajęciach dydaktycznych realnych problemów występujących w gospodarce i społeczeństwie. Współpraca ta pozwala także na stworzenia warunków do transferu wiedzy i stwarza efekty synergii pomiędzy środowiskiem naukowym i praktyką gospodarczą.

Jak wspomniano wyżej, na wizytowanym Wydziale utworzono w 2012 roku Radę Konsultacyjną ds. Programów Kształcenia.

Obszary podejmowanej współpracy w ramach Rady są przedstawione niżej.

1. Doradztwo w zakresie strategicznych kierunków działania WZiEU, a przede wszystkim wypracowywanie wspólnie ze środowiskiem akademickim Wydziału koncepcji i efektów kształcenia dla kierunków studiów (dziennych, zaocznych, podyplomowych).
2. Organizacje praktyk zawodowych i staży (wizytowany Wydział podkreśla współpracę w tym obszarze przede wszystkim z takimi instytucjami, jak: Grupa Azoty, Remech sp. z o.o., Transtech sp. z o. o. , ZUS, od czerwca Grupa TOM sp. z o.o.). Efektem rozmów prowadzonych przez pracowników ABK US z reprezentantami pracodawców są m.in. zmiany wprowadzane w zakresie organizacji praktyk i staży realizowanych w projekcie „UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI - Lider przyszłości” (np. w odpowiedzi na uwagi pracodawców długość praktyk została wydłużona - obecnie praktyki mogą trwać od miesiąca do trzech miesięcy).
3. Wyrażanie opinii w sprawach ważnych dla rozwoju WZiEU oraz współudział praktyków w procesie kształcenia. Pracodawcy dostrzegający konieczność rozwoju umiejętności miękkich przyszłych pracowników prowadzą również warsztaty i szkolenia. Warsztaty rozwijające umiejętności, których zdaniem pracodawców brakuje studentom i przyszłym pracownikom, realizowane są również w ramach projektu „UNIWERSYTET

SZCZECIŃSKI - Lider przyszłości". Tematyka warsztatów dobierana jest przez pracowników ABK US w oparciu o ogólnopolskie raporty z badań przeprowadzonych wśród pracodawców oraz na podstawie rozmów z przedstawicielami lokalnych firm i instytucji.

4. Wymiana oraz wykorzystywanie doświadczeń i informacji o bieżących wydarzeniach w obszarze praktyki biznesu.
5. Organizacja wspólnych przedsięwzięć, których celem jest wspieranie prowadzonej działalności gospodarczej nowoczesnymi metodami zarządzania.

Przedstawiciele Wydziału podkreślali przede wszystkim następujące przedsięwzięcia:

- Meet Project Manager (prelegenci z Polski i Szczecina),
- Tydzień Zarządzania Projektami (przedsiębiorcy ze Szczecina i regionu, np. Remech, BrightOne, DGS, Bilfinger Crist Offshore),
- Tydzień przedsiębiorczości (Remech z oo, Grupa Azoty, Tieto sp. z o.o.),
- Warsztaty Regionalne zarządzania projektami - wrzesień 2013 (przedsiębiorcy z regionów Szczecina, Gdańska, Wrocławia, Poznania i Warszawy).

Powstały także wspólne inicjatywy projektowe:

- projekt POKL 4,1,1 Praktyki i staże - podjęte rozmowy o przeprowadzeniu staży w firmach i instytucjach, której przedstawiciele zasiadają w Radzie Konsultacyjnej, m.in. Grupa Azoty,
- projekt IPMA STUDENT - certyfikacja studentów - publiczne poparcie certyfikacji studentów przez poszczególnych członków Rady Konsultacyjnej.

PMA-Student jest kompleksowym systemem certyfikacji wiedzy i umiejętności w zakresie zarządzania projektami nabytymi w trakcie studiów wyższych, skierowanym do studentów i absolwentów studiów dziennych i zaocznych. Program jest prowadzony we współpracy pomiędzy wybranymi Uczelniami wyższymi (SGH, Uniwersytet Szczeciński Uniwersytety Ekonomiczne w Wrocławiu i Krakowie oraz Politechniki Wrocławia i Gdańska) a polskim oddziałem International Project Management Association (IPMA) - międzynarodowej organizacji skupiającej ekspertów, praktyków i naukowców zajmujących się tematyką zarządzania projektami.

Jest to pierwszy tego typu program certyfikacji w Polsce skierowany do studentów, nie wymagający posiadania doświadczeń w prowadzeniu projektów. Jego celem jest poświadczenie nabycia przez studentów wiedzy i umiejętności wybranych zagadnień związanych z zarządzaniem projektami na poziomie wymaganym dla roli członka Zespołu w „prostym” projekcie. Posiadacz tego certyfikatu powinien również prezentować postawy i zachowania zgodne z Kodeksem Etycznym Kierownika Projektu IPMA.

1. Umożliwienie studentom i pracownikom Wydziału dostępu do informacji jawnych w obszarach zainteresowań badawczych i naukowych.
2. Wspieranie studentów WZIEU m.in. sponsoring kół naukowych, studia podyplomowe.

Zespół Oceniający miał także możliwość spotkania się z interesariuszami - przedstawicielami rynku pracy, współpracującymi z Wydziałem. Spotkanie to odbyło się przy licznych udziale przedstawicieli firm i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego. Wśród nich byli przede wszystkim członkowie Rady Konsultacyjnej ds. Programu Studiów reprezentujący zarówno przedsiębiorców, jak i jednostki samorządu terytorialnego, instytucje finansowe i inne instytucje otoczenia biznesowego. Zespół Oceniający poprosił pracodawców o ocenę kompetencji absolwentów Wydziału, ponieważ wielu z nich tych absolwentów zatrudnia. Generalnie ocena była pozytywna, zwłaszcza w zakresie wiedzy, natomiast przygotowanie praktyczne ciągle jeszcze będzie – jak wskazywali pracodawcy – „polem walki” Uczelni i pracodawców, która musi przynieść efekty w postaci lepszego przygotowania studentów do pracy zawodowej. Wykorzystać tu należy także bardzo dobry potencjał narzędziowy Uczelni, zwłaszcza nowoczesną pracownię Inter-lab. Przy takim

rozwiązaniu profil ogólnoakademicki nie musi być alternatywą dla praktycznego profilu kształcenia. Pracodawcy podkreślali, znaczenie praktyk i odbytych staży, ponieważ w procesie rekrutacji w firmach bierze się pod uwagę doświadczenie praktyczne kandydata. W tym względzie rośnie świadomość studentów i zgłaszają oni coraz większy akces do odbycia zajęć w warunkach rzeczywistych, także poprzez podejmowanie pracy zawodowej podczas studiów. Jest coraz więcej bardzo zmotywowanych osób, które już w czasie studiów mają wizję swojej pracy zawodowej i dbają o uzyskanie dobrej pozycji na rynku pracy.

Pracodawcy podkreślali wartość wspomnianego wyżej projektu IPMA, dającego uczestnikom możliwość uzyskania certyfikatu w obszarze zarządzania, dzięki któremu student może podejść do egzaminu zawodowego, mimo że nie ma praktyki zawodowej.

Pracodawcy podkreślali, że współpraca pracowników Wydziału z instytucjami/organizacjami funkcjonującymi w Polsce oddziałuje pozytywnie na działalność dydaktyczną, w tym przede wszystkim na osiągnięcie właściwych efektów kształcenia. Współpraca pozwala na uwzględnienie w pracy naukowej i dydaktycznej realnych problemów występujących w gospodarce, a także na stworzenie bezpośrednich powiązań pomiędzy nauką, a gospodarką i wynikający z nich wielokierunkowy transfer wiedzy.

Generalnie podczas spotkania poruszano wiele kwestii związanych z procesem kształcenia (por. m.in. także p. 3 niniejszego Raportu) a ogólna konkluzja była następująca: dzięki inicjatywom i działaniom wizytowanego Wydziału, ale także samych pracodawców rozszerza się współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, możliwy jest od dawna oczekiwany przez środowisko biznesowe styk nauki z praktyką, a rolę tej współpracy w procesie kształcenia dla potrzeb rynku pracy trudno przecenić.

Studenci wizytowanej Jednostki mają możliwość uczestnictwa w projekcie edukacyjno-szkoleniowym South Baltic Training Programme (Program Szkoleniowy Krajów Południowego Bałtyku). Studenci biorą udział w tygodniowym szkoleniu oraz 3 tygodniowych praktykach organizowanych w krajach nadbałtyckich. Celem projektu jest zapoznanie się z otoczeniem społeczno-gospodarczym 5 krajów – Dani, Niemczech, Szwecji, Litwy i Polski. W programie wzięło udział 10 studentów US, w tym 3 studentów z ocenianego Wydziału.

Studenci pozytywnie ocenili współpracę Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Istotna jest możliwość odbywania praktyk w przedsiębiorstwach i firmach partnerskich. Dodatkowo w ramach uczestnictwa studentów w kołach naukowych realizowane są projekty i badania naukowe przy współpracy firm partnerskich.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

6.1) Studenci i pracownicy Wydziału uczestniczą w programach międzynarodowych, z przewagą wyjazdów nad przyjazdami studentów i pracowników zagranicznych. Wydział w ramach współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi umożliwia studentom uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach i projektach naukowych. Doktoranci nie korzystają z możliwości wyjazdów zagranicznych. Zainteresowani doktoranci otrzymują niezbędne informacje dotyczące uczestnictwa w programach wymiany międzynarodowej. Liczba osób uczestniczących w wymianie jest wciąż niska, wynika to z zatrudnienia poza Uczelnią znacznej liczby doktorantów.

6.2) Udział pracowników Wydziału w realizacji projektów międzynarodowych znajduje w odpowiednim zakresie wpływ na internacjonalizację procesu kształcenia, a w szczególności określania efektów i realizacji programu kształcenia na studiach prowadzonych w jednostce. Istniejąca oferta przedmiotów wykładanych w językach

obcych oraz możliwość udziału w wykładach profesorów wizytujących spoza danej jednostki wspomaga proces internacjonalizacji procesu kształcenia. Doktoranci mają obowiązkowe zajęcia z języka obcego.

6.3) Wydział utrzymuje dobrze rozwiniętą współpracę z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, przede wszystkim w zakresie badań naukowych. Jednostka aktywnie współpracuje z innymi Uczelniami w czasie realizacji projektów badawczych, w które zaangażowani są również doktoranci. Studenci wizytowanej Jednostki mają możliwość uczestnictwa w wymianach krajowych z programu MOST oraz w konferencjach i projektach naukowych realizowanych w zagranicznych ośrodkach naukowo-dydaktycznych.

6.4) Wydział prowadzi szeroką współpracę z przedsiębiorstwami i instytucjami, która jest wykorzystywana w szczególności do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Zakres współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest szeroki i obejmuje szereg aktywności takich jak: budowanie koncepcji kształcenia, oferowanie staży i prowadzenie zajęć przez praktyków gospodarczych w ramach podstawowych kierunków studiów i zajęć w ramach studiów podyplomowych. Ogromny wpływ tej współpracy na osiąganie właściwych efektów kształcenia w ramach poszczególnych kierunków studiów na Wydziale nie budzi wątpliwości. Na podstawie opinii pracodawców współpracujących z Wydziałem powstało szereg rekomendacji dotyczących nie tylko koncepcji kształcenia ale także realizacji procesu dydaktycznego, w którym istotną rolę odgrywają przedstawiciele rynku pracy. Wypowiedzi licznego grona przedstawicieli praktyki gospodarczej podczas spotkania z Zespołem Oceniającym wskazywały na ich pełne zaangażowania uczestnictwo w procesie kształcenia na wizytowanym Wydziale, ale także potwierdziły wagę jaką Władze Wydziału przykładają do współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym dla osiągnięcia właściwych efektów kształcenia. Pozytywnie należy również ocenić współpracę Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym krajów nadbałtyckich.

Kryterium 7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

7.1)

Wydział zapewnia doktorantom niezbędne wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne. Doktoranci wysoko oceniają wsparcie dydaktyczne i naukowe oferowane przez pracowników wizytowanej jednostki, podkreślają ich profesjonalizm oraz otwartość do współpracy. Kadra wspiera doktorantów zarówno w realizacji prowadzonych badań naukowych, jak i w trakcie prowadzenia i przygotowywania się do zajęć dydaktycznych. Istnieje również możliwość indywidualnych konsultacji. Równie wysoko oceniana jest kadra prowadząca zajęcia na studiach III stopnia. Opiekunowie naukowci oraz promotorzy służą wsparciem merytorycznym w potrzebnym doktorantom wymiarze godzinowym oraz konsultują wyniki otrzymywane w trakcie prac badawczych.

Baza naukowa i dydaktyczna wykorzystywana przez doktorantów w pełni zaspokaja ich potrzeby. Nowo oddana infrastruktura zapewnia dostęp do nowoczesnych sal ćwiczeniowych oraz laboratoriów. Posiadana na Wydziale biblioteka jest wykorzystywana przez doktorantów i zapewnia niezbędną literaturę.

Doktoranci nie zgłaszają uwag dotyczących obsługi administracyjnej na Wydziale. Wysoko oceniają zarówno dostęp do niezbędnych informacji dotyczących toku studiów oraz

prowadzonej działalności dydaktycznej za pomocą stron internetowych jak i na drodze bezpośredniego kontaktu z pracownikami sekretariatu. Praca dziekanatów jest dostosowana do obecności doktorantów studiów niestacjonarnych. Rozwojowi podlega system informatyczny obsługujący doktorantów i jest to wskazywany przez nich plus funkcjonowania administracji Wydziału.

Doktoranci podlegają ankietyzacji w zakresie realizowanych na studiach III stopnia zajęć oraz dokonują jednocześnie oceny kadry prowadzącej. Brak jest miejsca na ocenę infrastruktury oraz obsługi administracyjnej. Jednakże w związku z niewielką liczebnością doktorantów trudno jednoznacznie ocenić skuteczność prowadzonego procesu ankietyzacji. O wiele większe znaczenie ma bezpośredni kontakt doktorantów z przedstawicielami Władz Wydziału, w tym aktywne uczestnictwo przedstawicielki Samorządu Doktorantów w odpowiednich organach Wydziałowych. W przypadku wizytowanego Wydziału ta forma współpracy sprawdza się i poparta jest konkretnymi osiągnięciami jak np. zmiany w programie studiów doktoranckich.

Komisje stypendialne Funduszu Pomocy Materialnej funkcjonują na poziomie Wydziału. W ich pracę aktywnie angażują się doktoranci. Regulaminy przyznawania pomocy materialnej oraz stypendiów są znane doktorantom i zrozumiałe dla nich. Największy problem stanowi brak stypendium doktoranckiego, obecnie od roku akademickiego 2013/2014 żaden doktorant nie otrzymuje tego świadczenia. Doktoranci uczestniczą także w projektach realizowanych w ramach środków finansowych przyznanych na finansowanie działalności polegającej na prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich do 35 roku życia. Doktoranci wskazują również na potrzebę zwiększenia finansowania związanego z wyjazdami konferencyjnymi oraz publikowaniem wyników pracy naukowej. Obecnie doktoranci środki finansowe na te cele pozyskują z grantów, projektów pozyskiwanych na Wydziale lub bezpośrednio z dofinansowania pochodzącego od Dziekana.

System opieki naukowej skierowany do środowiska studenckiego funkcjonuje poprawnie z punktu widzenia oceny studenckiej. W ramach wsparcia naukowego studenci wizytowanej jednostki mają możliwość uczestnictwa w 10 Studenckich Kołach Naukowych (SKN). Studenci w ramach działalności w kołach naukowych mają możliwość pogłębienia swojej wiedzy w wybranej dziedzinie oraz nabycia dodatkowych umiejętności. Istotna jest współpraca poszczególnych SKN z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ważna jest również możliwość realizowania przez studentów badań i projektów naukowych, zgodnych z ich zainteresowaniami oraz wybranym kierunkiem kształcenia. W opinii środowiska studenckiego Wydział zapewnia właściwe wsparcie rozwoju studentów poprzez dostęp do odpowiedniej kadry naukowo-dydaktycznej oraz infrastruktury Uczelni. Pozytywnie należy ocenić współpracę doktorantów i studentów w aspekcie prowadzenia wspólnych badań naukowych oraz przygotowania konferencji. W ramach działalności kół naukowych studenci mają możliwość udziału w krajowych i międzynarodowych konferencjach oraz zjazdach naukowych. Uczelnia i Wydział dofinansowuje udział studentów w wyjazdach naukowych, co środowisko studenckie ocenia pozytywnie. W ciągu ostatnich 3 lat studenci wizytowanego Wydziału opublikowali 32 prace naukowe.

Wizytowana Jednostka zapewnia studentom odpowiedni dostęp do literatury i czasopism naukowych dzięki funkcjonowaniu Biblioteki wraz z Czytelnią w Centrum Informacji Menadżerskiej WZiEU. Ważne jest odpowiednie działanie czytelni multimedialnej wyposażonej w miejsca do pracy indywidualnej i stanowiska komputerowe. Studenci pozytywnie ocenili możliwość szybkiego oddania podręczników dzięki funkcjonowaniu „wrzutni” książek. Środowisko studenckie ma możliwość korzystania z 24 polskich i zagranicznych baz danych, które oferują dostęp do artykułów i doniesień naukowych oraz materiałów multimedialnych. Studenci pozytywnie ocenili ilość i jakość podręczników

niezbędnych w procesie kształcenia. Pozytywnie należy ocenić możliwość zgłaszania przez studentów zapotrzebowania na brakujące książki, które w krótkim czasie są uzupełniane. Wskazali, iż posiadają swobodę w dobrze tematyki prac dyplomowych. Ważna jest możliwość realizacji projektów naukowych w ramach pracy dyplomowej. Pozytywnie ocenili swobodny dostęp do sieci Internetowej w budynkach Wydziału (również w kioskach multimedialnych).

Pozytywnie należy ocenić funkcjonowanie od 2013 roku Działu Kreatywnego przy SKN Komunikacja w Biznesie. Studenci w ramach wskazanego projektu realizują 3 miesięczne praktyki, wspomagając tym samym Dział Promocji i uzyskując tym samym praktyczne podejście do zarządzania marketingowego.

Jednostka posiada właściwie funkcjonujący system opieki dydaktycznej skierowany do środowiska studenckiego. Studenci wizytowanego Wydziału mają odpowiedni dostęp do regulaminu studiów, planów i programów studiów oraz dokumentów związanych z procesem kształcenia. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu studenci są zapoznawani z charakterystyką przedmiotu, obowiązującą literaturą oraz warunkami uzyskania zaliczenia. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wskazali, iż sylabusy posiadają kompletne informacje, lecz sposób ich przedstawienia, według ich opinii jest nieprzejrzysty. Problemem jest brak podziału przedmiotów na poszczególne lata studiów. Istotna jest możliwość uczestnictwa studentów w konsultacjach prowadzonych przez pracowników naukowo-dydaktycznych. Konsultacje mają charakter powszechny, a ich terminy są dostosowane do potrzeb studentów. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, iż w opinii studentów zdarzają się częste nieobecności wykładowców w czasie trwania dyżurów, co studenci oceniają negatywnie.

Wydział umożliwia indywidualizację procesu kształcenia z wykorzystaniem indywidualnej organizacji studiów (IOS) oraz katalogu przedmiotów obieralnych i zajęć fakultatywnych (również realizowanych w językach obcych). Według opinii środowiska studenckiego wskazane formy dają realną możliwość indywidualizacji ścieżki kształcenia, co studenci oceniają pozytywnie. Wydział wykorzystuje nowoczesne techniki nauczania (e-learning) do wsparcia procesu uczenia się studentów. W ramach e-learningu realizowane są m.in. zaliczenia z wybranych przedmiotów, szkolenia biblioteczne i BHP oraz umieszczane są materiały dydaktyczne. Środowisko studenckie pozytywnie oceniło nowoczesne techniki nauczania.

W Uczelni funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, którego głównym zadaniem jest wspomaganie studentów z niepełnosprawnościami w procesie kształcenia. W chwili obecnej w wizytowanej Jednostce studiuje 44 osoby niepełnosprawne. Dla studentów z dysfunkcją narządu ruchu dostosowano windy, podjazdy oraz platformy do transportu osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dodatkowo kioski multimedialne z dostępem do Internetu, znajdujące się na korytarzach w budynku, posiadają regulowaną wysokość monitorów, co jest dużym udogodnieniem dla tych osób. Pozytywnie należy ocenić, iż infrastruktura wizytowanego Wydziału jest w pełni przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Nie istnieją bariery architektoniczne, które uniemożliwiałyby swobodne poruszanie się osób z niepełnosprawnością narządu ruchu. Istotne jest również, iż zajęcia w których uczestniczą osoby niepełnosprawne planowane są w miejscach, do których jest łatwy dostęp. Na terenie Jednostki znajduje się parking, który ma wydzielone miejsca dla studentów z niepełnosprawnościami. Dla studentów z dysfunkcją słuchu są do dyspozycji pętle indukcyjne, które wspomagają odbiór wyraźnego i czystego dźwięku. Znajdują się one w 6 salach w budynku Inter-Lab. Na Wydziale nie funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu audiowizualnego oraz multimedialnego (np. lupy elektroniczne, powiększalniki tekstu), istotnego w kształceniu osób niedowidzących i niedosłyszących, co wydaje się istotnym mankamentem.

System wsparcia studentów niepełnosprawnych funkcjonuje w znacznej mierze prawidłowo z punktu widzenia oceny studenckiej. Ważne jest, iż Uczelnia i wizytowana Jednostka zapewnia właściwy rozwój naukowy i dydaktyczny studentów.

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług posiada przejrzysty system opieki materialnej i socjalnej skierowanej dla studentów. Środowisko studenckie ma możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia wskazane w art. 173 ust. 1 Ustawy. Świadczenia są wypłacane terminowo, bez zbędnych opóźnień, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomoga przyznawane są przez Wydziałową Komisję Stypendialną, w której studenci stanowią większość składu Komisji zgodnie z art. 177 ust. 3 ustawy.

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów jest przyznawane przez Uczelnianą Komisję Stypendialną, na wniosek studenta, a kryteria obejmują średnią arytmetyczną wszystkich ocen uzyskanych z ostatniego roku studiów oraz osiągnięcia sportowe, artystyczne i naukowe. Pozytywnie należy ocenić zastosowanie kilku kryteriów do otrzymania Stypendium Rektora w myśl art. 181 ust. 1 ustawy, co pozwala na wyróżnienie najlepszej grupy studentów. Informacje dotyczące zasad przyznawania stypendium, system punktacji oraz niezbędne dokumenty są dostępne na stronie Internetowej Uczelni i Jednostki.

Uczelnia w myśl art. 173. ust 2 ustawy zapewnia pomoc materialną dla studentów niepełnosprawnych. Wysokość świadczenia jest uzależniona od posiadanego stopnia niepełnosprawności. Wskazane stawki stypendium są odpowiednie z punktu widzenia oceny studenckiej.

System opieki materialnej Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług funkcjonuje w oparciu o procedury, które zapewniają odpowiednie warunki socjalno-bytowe studentom. Według opinii środowiska studenckiego wskazany system w pełni spełnia swoją rolę. Istotne jest uczestnictwo studentów w weryfikacji funkcjonowania wskazanego systemu poprzez udział swoich przedstawicieli w Komisjach Stypendialnych.

7.2)

Komisja dyscyplinarna funkcjonuje na poziomie całej Uczelni. W jej skład wchodzi także doktoranci. Brak jest formalnej procedury zgłoszenia sytuacji konfliktowych przez doktorantów. Doktoranci podczas spotkania z ZO PKA jako sposób informowania o wszelkich niedogodnościach podawali bezpośredni kontakt z kierownikiem studiów doktoranckich, dziekanem, swoimi opiekunami oraz przedstawicielami doktorantów w odpowiednich organach Wydziałowych. Doktoranci uważają taką formę przekazywania uwag za skuteczną. Zapewniają o dobrym kontakcie z opiekunami i kierownikami studiów doktoranckich i braku potrzeby tworzenia procedur dotyczących zgłaszania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

System rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych wizytowanego Wydziału nie ma charakteru kompleksowego. W przypadku sytuacji konfliktowych z udziałem studentów stosowane są nieformalne działania w oparciu o Prodziekana ds. studenckich i Dziekana WZiEU. W przypadku sytuacji związanych z indywidualnymi sprawami studentów i skargami stosowane są postępowania wskazane w Regulaminie Studiów. Studenci biorący udział w spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie uczestniczyli we wskazanych sytuacjach, dlatego nie potrafili wypowiedzieć się na temat efektywności stosowanych rozwiązań.

Uchwała nr 83/2012 Senatu US z dnia 27 września 2012 roku w sprawie *powołanie komisji dyscyplinarnych na kadencję 2012-2016* ustala składy Komisji dyscyplinarnych, w których zasiadają przedstawiciele studentów. Komisja dyscyplinarna i Odwoławcza Komisja dyscyplinarnej ds. studentów funkcjonuje w składzie złożonym z równej liczby studentów i nauczycieli akademickich, co jest zgodne z art. 213 ust. 5 ustawy.

7.3)

Samorząd Studentów wizytowanego Wydziału prowadzi działalność w zakresie spraw studenckich, włączając w to organizację przedsięwzięć kulturalnych m.in. warsztatów tanecznych, dni samoobrony dla kobiet, tygodnia z kinem, czy imprez okolicznościowych. Pozytywnie należy ocenić realizację zadań przez Samorząd Studentów dotyczących dydaktyki i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale. W tym aspekcie organizują oni m.in. badania ankietowe dotyczące zajęć dydaktycznych oraz funkcjonowania Dziekanatu i pracowników administracji.

Samorząd Studentów ma do dyspozycji biuro, wyposażone w niezbędny sprzęt biurowy. Uczelnia zapewnia środki materialne niezbędne do jego funkcjonowania, zgodnie z art. 202 ust. 8 ustawy.

Uczelnia respektuje i spełnia wymagania ustawy z art. 61 ust. 3 ustawy w zakresie zapewnienia odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni. W chwili obecnej, jak wynika z listy obecności na kadencję 2012-2016, środowisko studenckie stanowi 20,25% wszystkich członków. Jednostka nie spełnia wymagań ustawy z art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług. Środowisko studenckie, jak wynika z listy obecności, jest reprezentowane przez 18,64% przedstawicieli studentów. Władze Dziekańskie stwierdziły, że wskazana sytuacja jest spowodowana rozszerzeniem składu RW o samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. Powołanie nowych członków z ramienia studentów odbędzie się w najbliższym czasie, po przeprowadzeniu wyborów przez Samorząd Studencki. Samorząd Studentów opiniuje Regulamin Studiów, zgodnie z art. 161 ust.2 ustawy oraz plany i programy kształcenia, co jest zgodne z art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy. Opinie sporządzane są w formie pisemnej.

Przedstawiciele studentów WZiEU nie prowadzą szkoleń dla studentów rozpoczynających kształcenie z zakresu ich praw i obowiązków. Studenci wskazali, iż nie byli świadomi konieczności prowadzenia wskazanych działań. Zaleca się zorganizowanie szkoleń dla studentów pierwszego roku z zakresu ich praw i obowiązków. Studenci pozytywnie ocenili kontakt z Władzami Wydziału. Według ich opinii istotna jest duża przychylność i otwartość Władz Dziekańskich dla inicjatyw studenckich.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) System opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej ma charakter kompleksowy i uwzględnia potrzeby studentów oraz doktorantów oraz ich odpowiednio wspomaga w procesie uzyskiwania efektów uczenia się. System opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej według doktorantów i studentów działa poprawnie. Infrastruktura dostępna na Wydziale zaspokaja ich potrzeby. Informacje ważne dla doktorantów są dla nich dostępne w wystarczającym stopniu. Pozytywnie należy ocenić uwzględnienie potrzeb studentów niepełnosprawnych w omawianych aspektach. Należy uwzględnić uwagi studentów dotyczące sylabusów, a przede wszystkim dostępności kadry podczas dyżurów.

7.2) System rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych nie ma kompleksowego charakteru, lecz funkcjonuje w oparciu o działania, które spełniają swoją rolę z punktu widzenia oceny studenckiej i doktorantów. Stosowany obecnie system bezpośrednich spotkań z doktorantami i studentami funkcjonuje obecnie prawidłowo i jest pozytywnie oceniany przez obydwie ze stron. Pozytywnie należy ocenić

odpowiednią liczbę przedstawicieli studentów w składzie Komisji dyscyplinarnej oraz Odwoławczej Komisji dyscyplinarnej ds. studentów.

7.3) Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług wspiera i stwarza odpowiednie warunki do działalności Samorządu Studentów. Zastrzeżenia budzi jedynie brak odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału. W wizytowanej jednostce doktoranci działają w ramach Samorządu Doktorantów. Przedstawiciele doktorantów włączają się aktywnie w prace odpowiednich komisji i organów kolegialnych Wydziału. Doktoranci nie zgłaszają uwag co do funkcjonowania Samorządu

Kryterium 8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

W Uniwersytecie Szczecińskim przepisy dotyczące procesu zapewnienia jakości kształcenia mają charakter scentralizowany określający cele i zadania dla jednostek organizacyjnych Uczelni. Są to przepisy o charakterze wykonawczym, regulujące ich wprowadzenie i realizację na szczeblu Uczelni i Wydziałów. Przepisy w tym zakresie obejmują dwie grupy, tj. bezpośrednio odnoszące się do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz o charakterze ogólnym regulujące kwestie związane z odpowiedzialnością organów, procesem kształcenia oraz tworzeniem programów kształcenia na studiach pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz studiach podyplomowych, w tym m. in. zasadami dyplomowania, zasadami rekrutacji, tokiem studiów, oceną nauczycieli akademickich i pracowników nie będących nauczycielami akademickimi, funkcjonowaniem biura karier, a także przepisy dotyczące pomocy udzielanej studentom w procesie kształcenia.

W Uniwersytecie Szczecińskim wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia to narzędzie umożliwiające sprawne organizowanie procesu kształcenia, wdrażanie rozwiązań doskonalących kształcenie studentów w celu uzyskania przez nich kompetencji umożliwiających zatrudnienie w zakresie uzyskanego wykształcenia.

Struktura odpowiedzialności w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim przebiega w dwóch płaszczyznach, tj. na poziomie Uczelni (nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem USZJK – wg przepisów § 35 pkt. 4 Statutu Uczelni sprawuje Rektor oraz zgodnie z postanowieniami §5 ust. 4 Uchwały nr 90/2011 Senatu Uczelni z dnia 24 listopada 2011 r. – nadzór nad WSZJK sprawuje prorektor ds. kształcenia) oraz jednostki organizacyjnej (Dziekan odpowiada przed Rektorem za funkcjonowanie WSZJK).

W Uniwersytecie Szczecińskim założenia i zadania związane z wprowadzeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zostały określone w Uchwale Senatu Nr 90/2011 z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim. W uchwale tej określono przesłanki, cele, podmioty i zadania Uczelnianego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w zakresie monitorowania i doskonalenia programów kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem efektów kształcenia, monitorowanie metod sprawdzania osiągniętych efektów kształcenia, monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich, ocenę realizowanej polityki kadrowej oraz systemu wspierającego rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, ocenę jakości zajęć dydaktycznych, monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów, ocenę poziomu naukowego jednostki, procedury wdrażania planów naprawczych oraz

doskonalenie Uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W uchwale wskazano podmioty Uczelnianego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, tym m. in. Uczelniany Zespół Rektorski ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz podmioty na szczeblu Wydziału, tj. Wydziałowe Zespoły ds. Jakości i Programów kształcenia oraz Zespoły Kierunków ds. Jakości i Programów Kształcenia. Prace w ramach systemu koordynuje powołane Uchwałą Nr 46/2009 r. Senatu z dnia 28 maja 2009 r. – Biuro ds. Jakości Kształcenia. Organizację, koordynowanie i nadzór nad realizacją zadań Biura powierzone zostało – powołanemu przez Rektora Pełnomocnikowi dr Jakości Kształcenia

Do realizacji celów określonych w wymienionej wyżej Uchwale powołany został – Zarządzeniem Nr 7/2013 Rektora z dnia 14 lutego 2013 r. – Uczelniany Zespół Rektorski ds. Jakości Kształcenia i Programów Kształcenia. W zarządzeniu tym określone zostały składy poszczególnych zespołów (na szczeblu Uczelni oraz Wydziału) oraz zadania związane z wdrażaniem systemu na Wydziale.

Na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług – w myśl wymienionej wyżej uchwały Senatu - za realizację działań dotyczących funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia – jak już wyżej wspomniano - odpowiada przed Rektorem - Dziekan Wydziału oraz Wydziałowe **Zespoły** ds. jakości i programów kształcenia powoływane przez Dziekana. Dziekan Wydziału zobowiązany jest również do podejmowania działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na Wydziale.

Wyniki analizy i oceny jakości realizowanej w Uczelni są przedstawiane w corocznych raportach opracowywanych przez Uczelniany Zespół Jakości kształcenia i przekazywane rektorowi. Zespół Uczelniany wspiera działania zespołów Wydziałowych oraz zespołów kierunków.

W Uczelni stosowanych jest szereg wewnętrznych aktów normatywnych, które regulują budowę i funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim. Ten liczący kilkadziesiąt składników zbiór - zgodnie z informacjami podanymi w raporcie samooceny oraz zweryfikowane w czasie wizytacji - dotyczy następujących obszarów problemowych:

1. nadrzędne przepisy regulujące działania Uniwersytetu Szczecińskiego określające kompetencje organów i jednostek to:
 - Uchwały Senatu (w tym dotycząca: Statutu Uczelni, Regulaminu Studiów, Regulaminu studiów doktoranckich i podyplomowych);
 - Zarządzenia Rektora (w tym dotyczących: zmiany w strukturze organizacyjnej Uczelni, określenie kompetencji i odpowiedzialności prorektorów).
2. przepisy konstytuujące wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, w tym dotyczące nauczycieli akademickich to:
 - 3 uchwały Senatu (w tym w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w US, w sprawie badań ankietowych oraz utworzenia Biura ds. Jakości Kształcenia);
 - 2 uchwały Senatu (w tym w sprawie określenia składu komisji senackich i zmiany składu komisji dyscyplinarnych oraz w sprawie zasad podziału funduszu nagród i ich przyznawania nauczycielom);
 - 2 zarządzenia Rektora (w tym w sprawie jednolitego opisu sylabusu, utworzenia zespołów rektorskich ds. jakości i programów kształcenia i określenia zakresu ich działania).
3. przepisy dotyczące tworzenia programów kształcenia i określania efektów kształcenia oraz ich weryfikacji, to:
 - 1 uchwała Senatu (w tym w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów

- wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających);
- 5 Uchwał Senatu (w tym w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Szczecińskim, regulaminów studiów).
4. przepisy dotyczące rekrutacji:
 - 8 uchwał Senatu (w tym w sprawie określania formy studiów, limitów, zasad pobierania opłat, warunków i trybu rekrutacji);
 - 4 zarządzenia Rektora (w tym ustalania Regulaminu zasad i trybu przyznawania pomocy materialnej, terminów postępowania rekrutacyjnego, powołania Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej).
 5. przepisy dotyczące toku studiów:
 - 1 uchwała Senatu (w tym dotycząca wzorów świadectw);
 - 1 zarządzenie Rektora (w tym w sprawie szczegółowego opisu technicznego i zasad wypełniania świadectw).
 6. przepisy dotyczące Biura Karier:
 - 1 zarządzenie Rektora (w tym w sprawie monitorowanie karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Szczecińskiego).
 7. przepisy dotyczące pomocy udzielanej studentom i doktorantom w procesie kształcenia, to:
 - 15 zarządzeń Rektora (w tym w sprawie ustalania Regulaminu zasad i trybu przyznawania pomocy materialnej dla studentów, w sprawie wysokości stypendium rektora, stypendium socjalnego, zwiększania stypendium doktoranckiego, przyznawania stypendium dla najlepszych doktorantów, zasad wyłaniania grupy 5% najlepszych doktorantów w danej dziedzinie, powołania Uczelnianej Komisji ds. Pomocy Materialnej).

Na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług opracowany został Wydziałowy System Jakości Kształcenia przyjęty przez Radę Wydziału Uchwałą nr 11/22/2011/2012 w dniu 15 marca 2012 r., uaktualniony przez radę Wydziału Uchwałą nr 14a/21/2013/2014 w dniu 3 lipca 2014 r. W dokumencie tym określono istotę, cele strategiczne i kierunkowe Wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W dokumencie tym określono opis 20 procedur tego systemu, w tym m. in. opracowanie opisu efektów kształcenia kierunku, opracowanie opisów modułów kierunku, analizy programu studiów, dostępności informacji o ofercie dydaktycznej Uczelni, i warunkach rekrutacji, organizacji procesu kształcenia, wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji Zespołu nauczycieli akademickich, analizy i metod weryfikacji wiedzy studenta. W załącznikach do tych procedur określono również harmonogram ich realizacji.

Wykonując postanowienia wymienionej wyżej Uchwały Senatu a także postanowienia przyjęte w wymienionym wyżej dokumencie - Dziekan Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Zarządzeniem z dnia 18 października 2012 r. powołał Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz 5 Zespołów Kierunkowych ds. Jakości i Programów Kształcenia na rok akademicki 2012/2013, zaś Zarządzeniem z dnia 17 września 2013 r. – na kolejny rok akademicki 2013/2014. zadania powołanych zespołów określone zostały w wymienionej wyżej Uchwale Senatu Nr 90/2011 r. Są to m. in. opiniowanie programu kształcenia każdego nowego kierunku studiów, sporządzanie sprawozdań z oceny własnej, stanowiącej wynik ewaluacji kształcenia w jednostce oraz przedstawianie sprawozdań z oceny własnej dziekanowi oraz Uczelnianemu Zespołowi, opracowywanie planów i harmonogramów działań naprawczych,, opracowywanie raportów z ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne, inicjowanie działań projakościowych związanych ze specyfiką działalności dydaktycznej prowadzonej na Wydziale, sporządzanie i przedstawianie rocznych sprawozdań ze swojej działalności dziekanowi.

Natomiast dla każdego kierunku studiów powołane zostały zespoły Kierunków. Ich zadania to: opracowywanie lub doskonalenie programu kształcenia, dokonywanie okresowego przeglądu programu kształcenia, oraz warunków realizacji procesu kształcenia, opracowywanie wewnętrznych procedur weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia oraz dokonywanie ich okresowego przeglądu, analiza warunków rekrutacji, wstępna analiza ankiet, sporządzanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności.

Zwraca się uwagę na fakt, iż uchwały Rady Wydziału powinny zawierać podstawę prawną oraz informację od kiedy wchodzi w życie. Ponadto rozważenia wymaga wprowadzanie w uchwałach informacji o wynikach głosowania. Ta informacja znajduje się w protokole z posiedzenia Rady Wydziału, zatem nie ma potrzeby jej wprowadzania w uchwale.

Akty normatywne związane z funkcjonowaniem Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia obowiązujące na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług:

1. przepisy konstytuujące wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, w tym dotyczące nauczycieli akademickich:
 - przepisy ogólnouczelniane;
 - 11 uchwał Rady Wydziału (w tym w sprawie strategii Wydziału, w sprawie wprowadzenia Wydziałowego Systemu Jakości Kształcenia, w sprawie powołania koordynatora do spraw wymiany studentów i doktorantów na skalę krajową i międzynarodową, w sprawie podpisywania umów z przedsiębiorstwami, w sprawie określenia koordynatorów przedmiotów);
 - 2 uchwały Rady Wydziału (w tym w sprawie powołania Wydziałowej Komisji ds. Nagród i Odznaczeń oraz Komisji Konkursowej ds. zatrudniania nauczycieli akademickich);
 - 8 zarządzeń Dziekana (w tym w sprawie powołania Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i programów Kształcenia oraz Zespołów Kierunkowych, w sprawie określania godzin konsultacji, hospitacji zajęć, oceny prac dyplomowych, planowania obciążeń na Wydziale);
 - 1 zarządzenie Dziekana (w tym w sprawie wprowadzenia elektronicznej ewidencji czasu pracy dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług).
2. przepisy dotyczące tworzenia programów kształcenia i określania efektów kształcenia na studiach I, II i III stopnia prowadzonych na Wydziale, to:
 - uchwały ogólnouczelniane Senatu (w tym w sprawie określenia (zatwierdzenia) efektów kształcenia);
 - 32 uchwały (w tym zatwierdzające programy kształcenia na studiach podyplomowych, studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I, II i III stopnia na poszczególnych kierunkach, w sprawie korekt w planach studiów na wybranych kierunkach, w sprawie likwidacji wybranych specjalności, w sprawie dostosowania programu kształcenia do Krajowych Ram Kwalifikacji);
 - 1 zarządzenie Dziekana (w tym w sprawie powołania Rady Konsultacyjnej ds. Programów Kształcenia);
 - 1 zarządzenie Rektora (w tym w sprawie regulaminu studiów).
3. przepisy dotyczące rekrutacji
 - przepisy ogólnouczelniane
 - 17 uchwał Rady Wydziału (w tym w sprawie kryteriów rekrutacji, limitów przyjęć na studia);
 - 2 zarządzenia Dziekana (w tym dotyczące harmonogramu rekrutacji i miejsca składania dokumentów)

4. dotyczące toku studiów

- 8 uchwał Rady Wydziału (w tym w sprawie warunków uprawniających studentów do ubiegania się o indywidualną organizację studiów, zaakceptowania wniosków o stypendia MNiSW, przyznawania preferencji laureatom i finalistom olimpiad w czasie rekrutacji na studia, zatwierdzenia harmonogramu zjazdów na studiach niestacjonarnych, w sprawie warunków przeniesienia studentów w ramach US).

5. dotyczące

- 2 uchwały Rady Wydziału (w tym w sprawie uwzględniania wszystkich ocen do średniej branej pod uwagę przy przyznawaniu stypendium, dot. zaakceptowania wniosków o stypendia MNiSW oraz kryterium przyznawania stypendium);
- 1 zarządzenie Dziekana (w tym w sprawie stypendiów doktorskich i doktoranckich).

Dokonując oceny i analizy powyżej opisanego zestawienia wewnętrznych aktów normatywnych należy zauważyć, że dotyczą one podstawowych obszarów determinujących jakość kształcenia w Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego. Zidentyfikowane akty normatywne odnoszą się do podstawowych składników systemu określonych w standardzie przed nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Nie wskazano wszystkich przepisów prawnych, które narzuca treść znowelizowanej ustawy, choć takie praktyczne przedsięwzięcia zdiagnozowano w toku procesu akredytacji. Za takie można uznać działania określające wpływ interesariuszy zewnętrznych, wewnętrznych czy badania rynku pracy.

Oceniając strukturę odpowiedzialności w obszarze zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim uzasadnione jest stwierdzenie, że została ona określona na poziomie Uczelni oraz podstawowej jednostki organizacyjnej.

Zgodnie z postanowieniami § 35 pkt. 4 Statutu Uczelni Rektor sprawuje nadzór, m. in. nad wdrożeniem i doskonaleniem Uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni.

Na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego identyfikuje się dokumenty potwierdzające funkcjonowanie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz sprawozdania zespołów ds. zapewnienia jakości kształcenia Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego. Przedstawiono również protokoły z ich posiedzeń wraz z listami obecności.

Z informacji uzyskanych w czasie wizytacji wynika, iż Komisja w roku 2014 spotkała się 3 razy (w czerwcu, w maju w marcu), zaś w roku 2013 r. również 6 razy (w listopadzie, październiku, maju, kwietniu, marcu oraz w lutym). Efektem tych spotkań było uchwalenie i przekazanie Dziekanowi Wydziału Raportu, o którym mowa powyżej.

Na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług opracowany został Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia przyjęty Uchwałą nr 11/22/2011/2012 Rady Wydziału w dniu 15 marca 2012 r., uaktualniony i zmodyfikowany Uchwałą nr 14a/21/2013/2014 w dniu 3 lipca 2014 r.

Na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług zostały opracowane zasady gromadzenia, analizowania i publikowania informacji na temat działań zakresie poszczególnych obszarów mających wpływ na jakość kształcenia, wynikające z postanowień tego systemu obowiązującym Uniwersytecie.

Wydział realizuje zadania wynikające Uchwały Senatu oraz Rady Wydziału w sprawie wprowadzenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Dotyczą one takich 5 obszarów wpływających na jakość kształcenia, jak: obszar I dotyczący opracowania okresowego przeglądu i doskonalenia programów kształcenia, obszar II dotyczący warunków i trybu rekrutacji na studia; obszar III dotyczący organizacji i prowadzenia zajęć dydaktycznych, obszar IV dotyczący ceny warunków realizacji procesu kształcenia; oraz obszar V dotyczący weryfikacji założonych efektów kształcenia.

Zespół dokonuje analiz w zakresie wskazanym powyżej.

Dokumentacja na obecnym etapie opracowywania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia to 5 oddzielnych sprawozdań Dziekana dotyczących realizacji efektów kształcenia na kierunkach: *ekonomia, finanse i rachunkowość, logistyka, turystyka i rekreacja oraz zarządzanie*, zawierające wyniki pierwszego przeglądu jakości kształcenia obejmujący zasadnicze obszary procesu kształcenia oraz jego weryfikacji.

W czasie wizytacji stwierdzono, iż brak jest dokumentów w sprawie gromadzenia i przechowywania efektów kształcenia.

Jak ustalono podczas wizytacji na posiedzeniach Rady Wydziału była omawiana problematyka związana z wymienionymi wyżej elementami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Na podstawie analizy otrzymanej dokumentacji należy stwierdzić, iż Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego posiada wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (ogólnouczelniane i Wydziałowe), zarówno o charakterze ogólnym, jak i odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Przepisy te w sposób kompleksowy określają politykę jakości, procedury, cele jakościowe. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Wydział podjął działania w zakresie doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżnia- jąco	W pełni	Znaczą- co	Częścio- wo	Niedosta- tecznie
1	Strategia rozwoju	X				
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				
3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	prowadzenie badań naukowych		X			
6	współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
7	system wsparcia studentów i doktorantów		X			

8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia	X				
---	--	---	--	--	--	--

Przeprowadzona wizytacja pozwala stwierdzić, iż wskazane w analizie SWOT silne i słabe strony funkcjonowania Wydziału znalazły na ogół potwierdzenie w świetle funkcjonującego wewnętrznego systemu. Wydział bardzo rzetelnie określił słabe strony i szanse, które pokazują że zagrożenia i słabe strony przy konsekwentnym działaniu mogą tracić na ostrości. Wielką szansą dla rozwoju jest zaangażowanie władz Wydziału w jego rozwój, znakomita i nowoczesna baza laboratoryjna oraz dydaktyczna Inter-Lab, bardzo dobra i zaangażowana kara nauczycieli akademickich, a także dobre położenie Wydziału i jego orientacja na współpracę z praktyką. Stanowi to niewątpliwie silne atuty rozwoju Wydziału. Szczególne szanse należy upatrywać w rozwinięciu współpracy międzynarodowej, z uwagi na położenie Szczecina i profil Wydziału. Rozwojowi Wydziału powinna sprzyjać również i orientacja miasta Szczecin na rozwój sfery usług. Nowe możliwości rozwoju stwarza Inter-Lab, co przy dobrej współpracy z przedstawicielami przedsiębiorstw i instytucji regionu powinno przynieść korzyści dla procesu dydaktycznego, rozwoju naukowego, a tym samym realizacji misji Uczelni i Wydziału.